

شرکت کهن دشت آوه

مطالعات مراحل اول و دوم احداث مجمع گلخانه ای آوه فاز ۲- شهرستان ساوه

جلد چهارم

اجتماعی، اقتصادی

۱۳۸۹

مطالعات مراحل اول و دوم احداث مجتمع گلخانه ای:

- فاز یک:

- جلد اول: خاک شناسی
- جلد دوم: هیدرولوژی، هوا و اقلیم و فیزیوگرافی
- جلد سوم: باغبانی، مدیریت تولید
- جلد چهارم: اجتماعی - اقتصادی
- جلد پنجم: چیدمان مجتمع

- فاز دوم:

- جلد ششم: تسطیح و راه
- جلد هفتم: ساختمان، ابنیه و سازه
- جلد هشتم: تأسیسات زیر بنائی
 - ۱-۸ آبرسانی
 - ۲-۸ گاز
 - ۳-۸ برق
 - ۴-۸ فاضلاب
 - ۵-۸ مخابرات
- جلد نهم: تأسیسات
 - ۱-۹ گرمایش، سرمایش، تهویه مطبوع و پوشش
 - ۲-۹ آبیاری
 - ۳-۹ ساختمان
- جلد دهم: توجیه مالی، اقتصادی
- سیمای طرح

مطالعات مراحل اول و دوم

احداث مجتمع گلخانه ای

آوه فاز ۲ - شهرستان ساوه

جلد چهارم

اجتماعی - اقتصادی

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
	چکیده
	فصل اول: کلیات
۱-۱-۱-۱	مقدمه
۲-۱-۲-۱	اهداف تحقیق
۳-۱-۳-۱	جمع آوری اطلاعات
۴-۱-۴-۱	مفاهیم و تعاریف

فصل دوم: مطالعات اجتماعی

۱-۲-۱-۲	موقعیت جغرافیایی استان مرکزی
۱-۱-۱-۲	ناهمواری ها
۲-۱-۲-۲	رودخانه ها
۳-۱-۲-۲	آب و هوا
۴-۱-۲-۲	منابع آب
۲-۲-۲-۲	موقعیت جغرافیایی شهرستان ساوه
۳-۲-۳-۲	تاریخچه و موقعیت جغرافیایی روستای آوه
۱-۳-۲-۲	تاریخچه روستای آوه
۲-۳-۲-۲	موقعیت جغرافیایی روستای آوه
۴-۲-۴-۲	بررسی ویژگی های جمعیتی منطقه
۱-۴-۲-۲	بررسی ویژگی های جمعیتی
۵-۲-۵-۲	بررسی وضعیت مهاجرت
۱-۵-۲-۲	عوامل مهاجرت و ابعاد آن
۶-۲-۶-۲	بررسی وضعیت ازدواج
۷-۲-۷-۲	بررسی وضعیت رشد جمعیت
۸-۲-۸-۲	بررسی وضعیت آینده نگری جمعیت منطقه

- ۲-۹- مسائل اجتماعی گلخانه ها ۲۴
- ۲-۹-۱- ایجاد فرصت های شغلی ۲۴
- ۲-۹-۳- ارتقاء بهره وری ۲۶
- ۲-۹-۴- امنیت غذایی ۲۷
- ۱۰-۲- پیشنهادات برای جلوگیری از تخلیه جمعیت منطقه ۲۸

فصل سوم: مطالعات فرهنگی

- ۱-۳- بررسی امکانات روستا ۳۰
- ۳-۱-۱- امکانات رفاهی و معیشتی ۳۰
- ۳-۲- بررسی سطح فرهنگی ۳۲
- ۳-۳- بررسی جمعیت با سواد استان و منطقه ۳۴
- ۳-۴- راهکارها و پیشنهادات ۳۶

فصل چهارم: ترویج، آموزش و مشارکت مردمی

- ۱-۴- بررسی وضعیت ترویج در حال حاضر ۳۷
- ۲-۴- ارزیابی اثرات اجتماعی ۳۷
- ۳-۴- تعیین نیازهای آموزشی ۳۸
- ۴-۴- تحلیل و تعیین مکانیزمها ۴۱

فصل پنجم: بخش کشاورزی

- ۱-۵- بررسی وضعیت اشتغال ۴۳
- ۲-۵- بررسی امکانات و نهاده ها ۴۳
- ۱-۲-۵- امکانات و تجهیزات کشاورزی ۴۴
- ۲-۲-۵- نهاده های مصرفی در این بخش ۴۴
- ۳-۵- بررسی میزان تولیدات ۴۵
- ۱-۳-۵- بررسی وضعیت گلخانه های استان مرکزی ۴۶

- ۴۷-۳-۲- بررسی وضعیت گلخانه های موجود در ساوه.....
- ۴۷-۳-۳- شهرک گلخانه ای آوه.....
- ۵۱-۵-۴- شیوه های مناسب کاشت، داشت و برداشت محصولات پیشنهادی هر واحد مجتمع.....
- ۵۲-۱-۴-۵- گوجه فرنگی گلخانه ای.....
- ۵۲-۱-۴-۵- شرایط آب و هوایی مطلوب.....
- ۵۲-۲-۴-۵- کیفیت آب.....
- ۵۳-۳-۱-۴-۵- تراکم کاشت.....
- ۵۳-۴-۱-۴-۵- برداشت.....
- ۵۳-۵-۱-۴-۵- آفات.....
- ۵۳-۲-۴-۵- خیار گلخانه ای.....
- ۵۳-۱-۲-۴-۵- شرایط محیطی مناسب خیار گلخانه ای.....
- ۵۴-۲-۲-۴-۵- آفات.....
- ۵۴-۳-۲-۴-۵- بازاریابی.....
- ۵۵-۳-۴-۵- پرورش گل‌های زینتی (رز شاخه بریده).....
- ۵۵-۱-۳-۴-۵- کشت رز.....
- ۵۶-۲-۳-۴-۵- برداشت.....

فصل ششم: مطالعات اقتصادی

- ۵۹-۱-۶- بررسی وضعیت دسترسی به امکانات زیر بنایی.....
- ۶۰-۲-۶- بررسی توانایی منطقه در فراهم آوری فن آوری مورد نیاز و نیروی انسانی.....
- ۶۱-۳-۶- بررسی سابقه تولید محصولات مختلف گلخانه ای.....
- ۶۲-۴-۶- تعیین زمانبندی تولید محصولات گلخانه ای.....
- ۶۳-۵-۶- بررسی موقعیت و وضعیت موجود ترمینال ها، بازارهای محصولات گلخانه ای و مسائل و مشکلات.....
- ۶۶-۶-۶- بررسی روشهای مناسب بسته بندی و حمل و نقل محصولات تولیدی.....
- ۶۷-۱-۶-۶- استفاده از تکنولوژی بسته بندی.....
- ۷۰-۷-۶- برآورد هزینه و در آمد انواع تولیدات در واحد گلخانه و اولویت بندی محصولات مختلف.....
- ۷۰-۱-۷-۶- برآورد هزینه و در آمد تولید خیار گلخانه ای.....
- ۷۲-۲-۷-۶- بررسی برآورد هزینه و در آمد تولید گل رز شاخه بریده.....

۶-۸- تعیین نیروی انسانی مورد نیاز هر واحد گلخانه و نیز کل مجتمع گلخانه ای ۷۳

فصل هفتم: مسایل و مشکلات و راهکارها

مقدمه ۷۴

۷-۱- سازه ۷۴

۷-۲- دانش و تجربه های گلخانه داران ۷۵

۷-۳- بازار رسانی ۷۶

۷-۴- هزینه های جاری و سرمایه گذاری ۷۷

۷-۵- حمایت دولت و خدمات زیر بنایی ۷۸

منابع و مأخذ

فهرست جداول

صفحه	عنوان
۱۱	جدول شماره (۱-۲): مشخصات عمومی شهرستانها بر اساس تقسیمات کشوری در سال ۱۳۸۴
۱۵	جدول شماره (۲-۲): مشخصات عمومی شهرستان ساوه بر اساس تقسیمات کشوری
۱۹	جدول شماره (۳-۲): جمعیت و تعداد خانوار شهرستانهای استان مرکزی - ۱۳۸۵
۲۰	جدول شماره (۴-۲): جمعیت و تعداد خانوار روستای آوه
۳۲	جدول شماره (۱-۳): امکانات رفاهی روستای آوه
۳۵	جدول شماره (۲-۳): بهره برداران کشاورزی بر حسب وضع سواد بهره بردار و شهرستان ۱۳۸۲
۳۵	جدول شماره (۳-۳): بررسی وضعیت مدرسه منطقه
۳۵	جدول شماره (۴-۳): بررسی تعداد دانش آموزان ابتدایی منطقه (سال ۸۷ - ۸۶)
۳۶	جدول شماره (۵-۳): بررسی تعداد دانش آموزان راهنمایی منطقه (سال ۸۷ - ۸۶)
۴۵	جدول شماره (۱-۵): بهره برداری های کشاورزی بر حسب نوع فعالیت ۱۳۸۲
۴۶	جدول شماره (۲-۵): سطح زیر کشت محصولات آبی و دیم منطقه
۴۶	جدول شماره (۳-۵): میزان عملکرد محصولات به تفکیک کشت
۴۷	جدول شماره (۴-۵): بررسی وضعیت گلخانه های ساوه
۵۲	جدول شماره (۵-۵): سطح زیر کشت محصولات گلخانه ای در کشور در سالهای ۸۱ و ۸۲
۷۱	جدول شماره (۱-۶): هزینه های جاری تولید محصول خیار
۷۲	جدول شماره (۲-۶): محاسبه سود ناخالص سالیانه خیار گلخانه ای
۷۳	جدول شماره (۳-۶): هزینه های جاری تولید گل رز شاخه بریده
۷۳	جدول شماره (۴-۶): محاسبه سود ناخالص سالیانه تولید گل رز شاخه بریده

فهرست اشکال

صفحه	عنوان
۱۰	نقشه شماره (۱-۲): شهرستان اراک به تفکیک دهستان
۱۶	شکل شماره (۱-۲): نمایی از کاروانسرای تاریخی واقع در روستای آوه
۱۷	شکل شماره (۲-۲): نمایی از کاروانسرای تاریخی واقع در روستای آوه
۱۸	نقشه شماره (۲-۲): موقعیت جغرافیایی روستای آوه
۴۹	شکل شماره (۱-۵): نمایی طبیعی از شهرک گلخانه ای آوه
۵۰	شکل شماره (۲-۵): نمایی طبیعی از شهرک گلخانه ای آوه
۵۰	شکل شماره (۳-۵): نمایی از واحدهای احداث شده در مجتمع
۵۱	شکل شماره (۴-۵): نمایی از واحدهای احداث شده در مجتمع گلخانه ای آوه

چکیده:

در این تحقیق، منطقه از لحاظ اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی مورد بررسی قرار گرفته است. جنبه های مهم مورد بررسی در این مطالعه شامل ویژگیهای جمعیت منطقه، بخش فرهنگی، آموزش و ترویج، بخش کشاورزی و منابع آب می باشد که به تفکیک مورد بررسی و تحلیل قرار می گیرد. منابع مورد استفاده در این مطالعه عبارتند از مطالعات میدانی و بازدید از محل، تحقیق و پرس و جو از شورای روستا و اهالی منطقه، آمار موجود بخش کشاورزی از جهاد کشاورزی استان مرکزی و مدیریت جهاد کشاورزی شهرستان ساوه، آمار جمعیت از مراکز بهداشتی و درمانی روستا و آمار مربوطه از مدیریت و برنامه ریزی استان مرکزی می باشد.

فصل اول: کلیات

۱-۱- مقدمه:

با توجه به مطالعات اقتصادی و اجتماعی در مناطق روستایی مشخص می شود که پایین بودن درآمد ناخالص و اقتصاد ضعیف خانواده ها اثر سوء در همه ابعاد زندگی و وضعیت معیشتی روستائیان دارد و در تصمیم گیری و برنامه ریزی و آینده نگرها ایجاد اختلال می کند. درآمد پایین و عدم مدیریتهای جامع در تمام ابعاد زندگی روستائیان از قبیل کشاورزی، دامداری و حتی زندگی روزمره خود مانع از اقدامات درست و تصمیم گیری صحیح و اصولی برای ساخت و آبادانی محل زندگی ایشان می شود. از این رو وظیفه مسئولین است تا در این بحران فقر مالی و فکری دست یاری به سوی آنان دراز کند و با مطالعه در امور روستایی و شناسایی پتانسیلهای موجود و اعطای تسهیلات لازم و هدایت جوانان روستا به سمت طرحهای اشتغالزا و درآمذزا در روستا گردند. با عنایت به اینکه ایران بسیار غنی از منابع آبی و خاکی می باشد و فقط مدیریت استفاده از این منابع را می طلبد تا در کنار تلاش و کوشش کشاورزان زحمتکش، اهداف عالی نظام یعنی استقلال و خودکفایی در تمام زمینه ها را بدست آوریم.

تامین نیازهای غذایی بشر همواره جز اولین تلاشهای انسان بوده است. با گذشت زمان و با افزایش جمعیت و پیشرفت روزافزون دانش فنی در جوامع بشری نیاز به اصلاح روشهای تولیدی و دستیابی به راندمان بالا و کیفیت عالی محصولات تولید شده کاملاً محسوس بوده است. براین اساس متخصصین امر کشاورزی اقدام به ارائه راهکارهای اصولی با هدف بالا بردن عملکرد و کاهش هزینه تمام شده محصولات، ضمن رعایت اصل کیفیت نموده اند. روشهای به زراعی متداول نمونه ای از این راهکارها

می باشد که تا حدودی توانسته است اهداف مورد نظر متخصصین امر را تامین کند. تعیین فواصل مناسب کاشت، معرفی نوع، مقدار و زمان استفاده از کودهای شیمیایی روشهای کارآمد مبارزه با آفات و... از دیر باز مورد توجه کشاورزی بوده است.

در این میان گلخانه به جهت راندمان بالا و سهولت در امر تولید و... مورد توجه متخصصین امر کشاورزی قرار گرفته است.

هر یک از گیاهان برای داشتن رشد مطلوب نیاز به شرایط خاصی از نظر شدت نور، دمای_ روزانه، دمای شبانه، میزان رطوبت نسبی هوا و رطوبت خاک دارند. به منظور تولید و پرورش تجاری گیاهان با کیفیت بالا و در تمام طول سال ناگزیر از فراهم ساختن شرایط محیطی مطلوب و کنترل عوامل خسارت زا نظیر طوفان های ویرانگر، سرما و یخبندان و... از طریق ساختمانی بنام گلخانه هستیم که به عنوان محیط کنترل شده مطرح می گردد و با توجه به نیاز روز افزون بازار چه از نظر تولید گل و گیاهان زینتی و چه از نظر سبزیجات و صیفی جات خارج از فصل این روش تولید امروزه به یکی از سود آورترین بخشهای کشاورزی تبدیل شده است که البته سرمایه گذاری اولیه فراوانی را نیز طلب می کند. با توجه به سرمایه گذاری زیادی که در این زمینه صورت می گیرد مدیریت صحیح در احداث گلخانه، انتخاب مکان مناسب، نوع گلخانه و پوشش آن باعث بهره وری مناسب از سرمایه و امکانات خواهد شد.

گلخانه یا محیط تحت کنترل جایگاه ویژه ای در دنیا داشته و کشت بسیاری از محصولات زراعی و باغی در آن صورت می گیرد که عملکرد محصول گاهی تا ۴ برابر افزایش یافته و در مصرف آب نیز تا حدود زیادی صرفه جویی و محصولات گلخانه ای با کیفیت برتر تولید می گردد همچنین قابلیت ارز

آوری و اشتغالزایی تا ۱۵ نفر در هر هکتار دارد. در سالهای گذشته گلخانه های استان سطح چندانی نداشته ولی با حمایت مقامات استانی و سیاستهای حمایتی سازمان جهاد کشاورزی این روند رو به رشد گذاشته که پیش بینی می گردد که استان مرکزی به یکی از قطب های گلخانه ای کشور مبدل گردد.

مکان یابی گلخانه:

در احداث گلخانه موارد ذیل می بایست مد نظر قرار گیرد:

- ۱- دسترسی به راههای حمل و نقل: اولین مسأله ای که بایستی در نظر گرفته شود دسترسی به راههای حمل و نقل است که با احداث هر چه نزدیکتر به راههای اصلی این مشکل به حداقل برسد.
- ۲- نوع سوخت: عامل دیگر که تعیین کننده محل احداث گلخانه است نوع سوخت است. در صورت احداث گلخانه در مناطقی که امکان دسترسی به گاز طبیعی وجود دارد می توان با کاربرد این سوخت ارزان، هزینه ها را به مقدار زیادی در فصل سرما کاهش داد.
- ۳- دسترسی به منابع آب: دسترسی به منابع آب با کیفیت و کمیت مناسب از فاکتورهای مهم احداث گلخانه می باشد.
- ۴- اثر محیطی: عامل دیگر، اثر محیطی است که حتماً بایستی مد نظر قرار گیرد، جایی که دائماً دارای آب و هوای نامساعد، بارانهای شدید، سایه ناشی از واقع شدن در دامنه شمالی کوههای بلند و یا درختان سر به فلک کشیده می باشند مناسب احداث گلخانه نمی باشد.
- ۵- توپوگرافی منطقه: محل احداث بایستی حتی الامکان مسطح باشد چرا که در صورت ناهمواری و شیبدار بودن، ایجاد یک گلخانه بزرگ با مشکلات و هزینه های زیادی برای تسطیح همراه خواهد

بود.

۷- دسترسی سریع به نیروی کار: دسترسی سریع به نیروی کار ارزان و همچنین به امکانات جهت حمل و نقل که در صورت بهره‌گیری سریع منجر به کاهش هزینه‌های تولید خواهد شد که هدف نهایی مدیریت گلخانه است.

۲-۱- اهداف تحقیق:

مهمترین اهداف این تحقیق عبارتند از:

- ۱- بررسی موقعیت روستای آوه از نظر اجتماعی، جغرافیایی، اقتصادی، فرهنگی، وضعیت دسترسی به امکانات زیر بنایی جهت احداث گلخانه در این روستا.
- ۲- بررسی توانای منطقه در فراهم‌آوری فن‌آوری مورد نیاز نهاده‌های تولیدی جهت احداث گلخانه.
- ۳- بررسی وضعیت گلخانه و محصولات تولیدی.
- ۴- بررسی روش‌های مناسب بازاریابی و بازار رسانی محصولات گلخانه‌ای.
- ۵- بررسی مسائل و مشکلات گلخانه و ارائه راهکارهای مناسب.

۳-۱- جمع‌آوری اطلاعات:

بخشی از اطلاعات مورد نیاز این تحقیق به طریق کتابخانه‌ای و بخشی از آن با مصاحبه از کارشناسان سازمان جهاد کشاورزی، مدیر عامل تعاونی تولید روستا و بهره‌برداران روستا گردآوری شده است.

آمار و اطلاعات مورد استفاده در تحقیق حاضر از سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی استان مرکزی،

مرکز آمار ایران و سازمان جهاد کشاورزی بدست آمده است.

۱-۴- مفاهیم و تعاریف:

در این بخش لغات و عبارات مورد استفاده در گزارش به اختصار تعریف می گردد.

کشاورزی:

عبارت است از تولید محصول به وسیله عملیات زراعی، باغی و دامداری.

کشاورز:

به فردی اطلاق می گردد که خود دارای زمین بوده و شخصا به کشاورزی اشتغال دارد و منبع اصلی درآمد وی از کشاورزی می باشد.

زارع یا اجاره دار:

فردی است که خود مالک نیست و در زمینی متعلق به دیگری کشاورزی می کند و مقداری از محصول را به صورت نقدی یا جنسی به مالک زمین می دهد.

مهاجرت:

مهاجرت پدیده یکسویه بوده که افراد از یک جامعه بسته به یک جامعه باز بخ منظور کسب امتیازات اجتماعی برتر حرکت می کنند.

جمعیت:

اعضای همه خانوارهای معمولی ساکن و دسته جمعی که اقامتگاه معمولی آنان در زمان سرشماری در ایران و نیز اعضای کلیه خانوارهای معمولی غیر ساکن کشور، جامعه مورد سرشماری را تشکیل می دهد.

خانوار:

خانوار از چند نفر تشکیل می شود که با هم در یک اقامتگاه زندگی می کنند و باهم همخرج هستند و معمولاً باهم غذا می خورند. بنابراین لازم نیست که اعضای یک خانوار حتماً بایکدیگر رابطه خویشاوندی داشته باشند، به عبارت دیگر خانوار لزوماً با خانواده یکی نیست. فردی که به تنهایی زندگی می کند نیز، خانوار تلقی می شود.

نقاط شهری:

در سرشماری های سالهای ۱۳۶۵ و ۱۳۷۵ کلیه نقاطی که دارای شهرداری می باشند، شهر محسوب می شوند. در سرشماریهای قبل، کلیه مراکز شهرستانها (بدون در نظر گرفتن تعداد جمعیت آنها) و نقاطی که جمعیت آنها در موقع سرشماری ۵۰۰۰ نفر و بیشتر بوده، شهر به حساب آمده اند.

آبادی:

آبادی به مجموعه یک یا چند مکان و اراضی به هم پیوسته (اعم از کشاورزی و غیر کشاورزی) گفته می شود که خارج از محدوده شهرها واقع شده و دارای محدوده ثبی و یا عرفی مستقل باشد.

دهستان:

کوچکترین واحد تقسیمات کشوری است که دارای محدوده جغرافیایی معین بوده و از به هم پیوستن چند روستا، مکان و مزرعه همجوار تشکیل می شود که از لحاظ محیط طبیعی، فرهنگی، اقتصادی و اجتماعی همگن بوده و امکان خدمات رسانی و برنامه ریزی در سیستم و شبکه واحدی را فراهم می نماید.

توسعه روستایی:

توسعه روستایی جزئی از برنامه های توسعه کشور به شمار می رود که برای دگرگون سازی ساختار اجتماعی - اقتصادی و فرهنگی جامعه روستایی بکار می رود. این گونه برنامه ها توسط دولت و

کارگزاران آن و با مشارکت مردم بومی در مناطق روستایی پیاده می شود.

امنیت غذایی:

به معنی دسترسی فیزیکی و اقتصادی پایدار به غذاست، به نحوی که از نظر کمی و کیفی تامین کننده مواد مغذی مورد نیاز بدن انسان و کل جامعه باشد.

اراضی زراعی:

بخشی از زمین های کشاورزی است که به فعالیت (کشت و کار نباتات سالانه)، اعم از زیر کشت و آیش اختصاص یافته است.

زمین آیش:

بخشی از زمین های زراعی است که بر اساس برنامه تناوب زراعی برای تولید در سال آتی در آن محصولی کشت نشده و پس از آن محصول کشت می شود. طول زمان آیش حداکثر 5 سال زراعی تعیین می شود.

باغ:

زمینی است در فضای باز که داخل آن کشت و کار درختان مثمر به صورت مجتمع و با هدف بهره برداری اقتصادی انجام شده است. بدیهی است حیاط منزل، حاشیه مزارع که این درختان در آنها به تعداد کم و به صورت پراکنده کاشته می شود، باغ محسوب نمی شود. خزانه و نهالستان این نوع محصولات نیز تحت عنوان باغ منظور می شود.

تولید گلخانه ای:

منظور از تولید گلخانه ای کشت و کار انواع محصولات سالانه یا دائمی است که در گلخانه ها با هدف بهره برداری اقتصادی انجام می شود. کشت محصولات کشاورزی زیر پوشش موقت مانند کشت زیر

پلاستیک تولید گلخانه ای محسوب نمی شود.

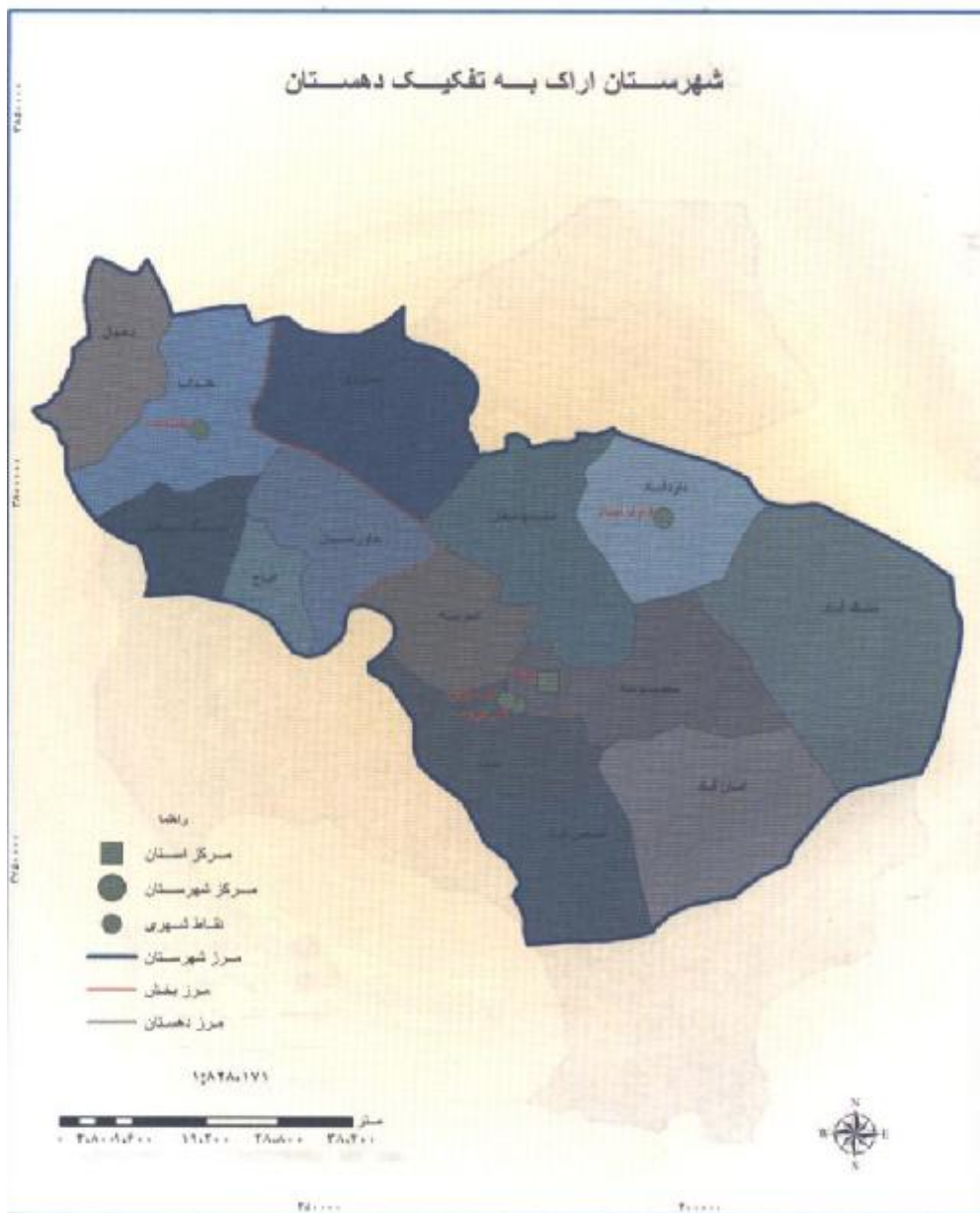
منظور از گلخانه مکانی است که با ایجاد ساختمان با پایه های ثابت و سقف شیشه ای، پوشش پلاستیکی برای تولید محصولات سالانه یا دائمی در محیط تحت کنترل از نظر حرارت، رطوبت، نور و تهویه اختصاص یافته است. مکان مورد استفاده برای پرورش قارچ در این سرشماری گلخانه ای محسوب نشده است.

فصل دوم: مطالعات اجتماعی

۲-۱- موقعیت جغرافیایی استان مرکزی:

استان مرکزی با مساحتی معادل ۲۹۱۲۶/۵۶۷ کیلو متر مربع، ۱/۷۹ درصد از مساحت کل کشور را به خود تخصیص داده و تقریباً در مرکز ایران بین ۳۳ درجه و ۲۳ دقیقه تا ۳۵ درجه و ۳۳ دقیقه عرض شمالی و ۴۸ درجه و ۵۶ دقیقه تا ۵۱ درجه و ۳ دقیقه طول شمالی از نصف النهار گرینویچ قرار گرفته است.

این استان از شمال به استان های تهران و قزوین، از جنوب به استان های لرستان و اصفهان، از شرق به استان قم و از غرب به استان همدان محدود می شود. بر اساس تقسیمات کشوری در سال ۱۳۸۵ دارای ۱۰ شهرستان، ۱۸ بخش، ۲۸ شهر، ۶۱ دهستان و ۱۲۷۱ آبادی دارای سکنه و ۱۸۱۴ آبادی خالی از سکنه بوده است.

نقشه شماره (۱-۲): شهرستان اراک به تفکیک دهستان

جدول شماره (۱-۲): مشخصات عمومی شهرستانها بر اساس تقسیمات کشوری در سال ۱۳۸۴

شهرستان	تعداد شهر	تعداد بخش	تعداد دهستان
آشتیان	۱	۱	۳
اراک	۵	۲	۱۴
تفرش	۲	۲	۶
خمین	۲	۲	۷
دلیجان	۲	۱	۴
زرندیه	۴	۲	۶
ساوه	۳	۲	۷
شازند	۵	۳	۸
کمیجان	۲	۲	۴
محلات	۲	۱	۲

ماخذ: سالنامه اماری استان مرکزی سال ۱۳۸۵

۲-۱-۱- ناهمواری ها:

الف- ارتفاعات و دشت ها:

استان مرکزی در زاویه برخورد دو رشته کوه البرز و زاگرس واقع شده است. ناهمواریهای این استان را قسمت هایی از کوههای مرکزی و پیشکوه های داخلی زاگرس تشکیل می دهد. پست ترین نقطه استان در دشتی در جنوب ساوه (با ۹۵۰ متر ارتفاع) و بلندترین نقطه آن شهباز (با ۳۳۸۸ متر ارتفاع) در رشته کوههای راسوند قرار دارد. حدود ۲۵٪ مساحت استان را دشت ها و ۷۵٪ آن را کوهستانها و کوهپایه ها تشکیل می دهند. دشت ها و نواحی عمده کشاورزی استان مرکزی عبارتند از:

دشت ساوه، دشت زرند، دشت اراک و فراهان، دشت شازند، دشت شراه (اراضی اطراف رود قره چای در غرب منطقه).

مهم ترین ارتفاعات شمال استان از کوههای زرند به سمت غرب تا کوههای اینچه قاره که بلندترین قله این قسمت است، در بخش خرقان زرنديه امتداد می یابد. بلندترین قله این ارتفاعات در بخش زرند ساوه به نام کوه قلیچ است.

در قسمت غرب استان دو رشته کوه در دو سمت رود قره چای از جنوب به شمال امتداد می یابد. رشته غربی قره چای به ارتفاعات الوند در همدان می پیوندد و رشته شرقی آن به تدریج ارتفاع خود را از دست داده و به کوههای وفس متصل می شود. از ارتفاعات مهم قسمت شرقی، قله مودر در غرب شهر اراک را می توان نام برد.

جنوب استان را کوههای مرتفعی در بر می گیرد که مهمترین آنها در جنوب غربی رشته کوههای راسوند و سفید خوانی است و بلندترین قله در کوههای راسوند قله شهباز است. امتداد این رشته کوهها به طرف جنوب شرقی، به کوههای الوندلکان در غرب خمین می رسد. سپس این رشته کوهها به ارتفاعاتی در جنوب خمین متصل شده و با ارتفاعات تخته کوه یکی می شود و پس از قطع شدن بوسیله دره قم رود به ارتفاعات اردل و جاسب و کهک قم وصل می گردد. بلندترین قله بین دلیجان و کهک، کوه غلیق است.

۲-۱-۲- رودخانه ها:

رودخانه های جاری در استان مرکزی که دارای میزان آبدهی متفاوت و متغیر در طول سال می باشند، از منابع مهم آب این استان بوده و آبدهی آنها سالانه حدود ۲ میلیارد متر مکعب برآورد شده

است. مهمترین آنها عبارتند از:

۱- رودخانه قره چای: شاخه اصلی آن از سرابهای هفته و عمارت، عباس آباد، پنجهلی، از جنوب غربی و جنوب منطقه اراک یعنی سربند و کزاز سرچشمه گرفته و در محلی بنام پل دو آب رودخانه شراه راتشکیل می دهد این رودخانه پس از گذشتن از دره دشت شراه به رودخانه قره چای وارد شده و در سد الغدیر جمع شده و بعد از گذشتن از دشت ساوه به رودخانه قمرود پیوسته و نهایتاً به حوض سلطان منتهی می شود. طول این رودخانه ۵۴۰ کیلومتر و حوضه آبرگیر آن ۱۸۰۰۰ کیلومتر مربع است.

۲- قمرود: سرچشمه اصلی این رودخانه از کوههای لرستان و خوانسار و گلپایگان است و شاخه های اصلی، غرقاب و دربند نام دارند. طول این رودخانه ۲۸۸۰ کیلومتر است.

۳- رود قره کهریز (کرهرود): این رودخانه از کوههای قره کهریز سرچشمه می گیرد پس از مشروب کردن تعدادی از روستاهای نزدیک اراک و گذشتن از غرب آن به کویر میقان می ریزد. این رود فصلی است و در تابستان خشک می شود.

۴- رود شهراب: از کوههای تفرش سرچشمه می گیرد و پس از مشروب کردن چند قریه (در بهار که آب آن زیاد است) مازاد آن به کویر میقان می ریزد.

۲-۱-۳- آب و هوا:

استان مرکزی که از یک طرف در کویر مرکزی و از طرف دیگر در محل زاویه چین خوردگی البرز و زاگرس واقع شده است دارای آب و هوایی متنوع است:

۱- آب و هوای نیمه بیابانی: حدود ۳۸ درصد مساحت استان مرکزی در منطقه نیمه بیابانی قرار دارد. این اراضی بین کوهستان و بیابان واقع شده است. خاکهای این مناطق برای کشاورزی مناسب و

استفاده از آب قنات و رودخانه در این نواحی میسر است. قسمت اعظم مراتع استان در این نواحی قرار دارد. تراکم جمعیت در این ناحیه نسبتاً زیاد است این نوع آب و هوا را در ساوه و زرندیه می توان دید.

۲- آب و هوای معتدل کوهستانی: تقریباً نیمی از مساحت استان را این نوع آب و هوا در بر گرفته و سرزمین هایی را که بیش از ۱۵۰۰ متر ارتفاع دارند شامل می شود. بیشترین مراتع متوسط استان مرکزی در این ناحیه قرار گرفته است که پوشش گیاهی آن غنی تر و دوره رشد گیاهان نیز طولانی تر از نواحی دیگر است.

۳- آب و هوای سرد کوهستانی: ۱۲ درصد از اراضی استان مرکزی در ارتفاعات واقع شده اند، آب و هوای سرد دارند. وجود برف دائمی در قله ها، حاکی از آن است که میانگین دمای گرم ترین ماه سال نیز پایین است. مراتع خوب استان در این نواحی واقع شده اند، شعبات رودخانه های دائمی استان از این مناطق سر چشمه می گیرند. نمونه این آب و هوا را می توان در شهرهای آستانه و شازند واقع در شهرستان شازند مشاهده نمود.

۲-۱-۴- منابع آب:

بر اساس مطالعات انجام شده در حال حاضر مقدار آبی که از طریق رودخانه ها، قنات ها، چشمه سارها، جاهای عمیق و نیمه عمیق بدست می آید، حدود ۴/۲ میلیارد متر مکعب می باشد ولی تنها ۵۰ درصد آن در امور کشاورزی و موارد دیگر مورد استفاده قرار می گیرد و بقیه به علت تبخیر و هرز رفتن از بین می رود

از چشمه های پر آب موجود در استان مرکزی، چشمه عمارت، چشمه عباس آباد شازند، چشمه پنجه علی، چشمه اسکان، چشمه انجدان، چشمه محلات و بالقو را می توان نام برد

۲-۲- موقعیت جغرافیایی شهرستان ساوه:

شهرستان ساوه با مساحتی معادل ۴۶۱۱/۶۴۴ متر مربع بین ۴۹ درجه و ۱۵ دقیقه تا ۵۰ درجه و ۴۴ دقیقه طول شرقی و ۳۴ درجه و ۴۴ دقیقه تا ۳۵ درجه و ۲۵ دقیقه عرض شمالی از نصف النهار گرینویچ واقع قرار گرفته است و بر اساس نتایج سرشماری عمومی نفوس و مسکن آبان ماه ۱۳۸۵ کل جمعیت شهرستان ساوه ۲۳۷۸۱۳ نفر می باشد که از این تعداد ۱۲۲۸۹۳ نفر مرد و ۱۱۴۹۲۰ نفر زن بوده است.

جدول شماره (۲-۲): مشخصات عمومی شهرستان ساوه بر اساس تقسیمات کشوری سال ۱۳۸۵

شهرستان	بخش	نام شهر	دهستان	تعداد آبادی		
				جمع	دارای سکنه	خالی از سکنه
ساوه	مرکزی		شاهسونکندی	۱۱۷	۳۷	۸۰
			طراز ناهید	۵۸	۲۷	۳۱
			قره جای	۷۰	۲۸	۴۲
			نورعلی بیگ	۹۹	۳۷	۶۲
	نوبران	نوبران	غرق آباد	۸۲	۲۵	۵۷
			بیات	۶۷	۳۸	۲۹
			کوه پایه	۶۱	۲۳	۳۸

ماخذ: سالنامه اماری استان مرکزی سال ۱۳۸۵

۲-۳- تاریخچه و موقعیت جغرافیایی روستای آوه:

۲-۳-۱- تاریخچه روستای آوه:

شهر تاریخی آوه به شهادت آثار مکشوفه دارای سابقه ۴۰۰۰ سال می باشد که وسعتی در حدود ۵۰۰ هکتار زمین را به خود اختصاص داده است و آخرین شهر موجود و مشهود آن مربوط به دوره سلجوقیان است. در وسط این شهر تاریخی تپه ای به ارتفاع ۴۰ متر موجود است که در بالاترین نقطه

آن با اکتشافات به عمل آمده ارگ حکومتی و کنگره های آن مشهود است. قدمت این شهر تاریخی و ثروتمند گویای وجود امکانات گسترده آبی و خاکی به صورت طبیعی از زمانهای گذشته بوده که امکان تأسیس چنین اجتماع گسترده ای را فراهم آورده است.

هم اکنون هیئت باستانشناسی مشغول کاوش در این شهر تاریخی هستند و مقرر شده است که با مرمت کاروانسرای دوره سلجوقی آن را به موزه آثار مکشوفه این شهر تاریخی تبدیل و پژوهشکده و مجتمتع گردشگری نمونه کشور در این منطقه و در کنار این شهر تاریخی از سوی سازمان میراث فرهنگی و گردشگری کشور تأسیس گردد. جاده ابریشم از این شهر گذشته است و مسیر عبور مارکوپلو بوده است.

شکل شماره (۲-۱): نمایی از کاروانسرای تاریخی واقع در روستای آوه

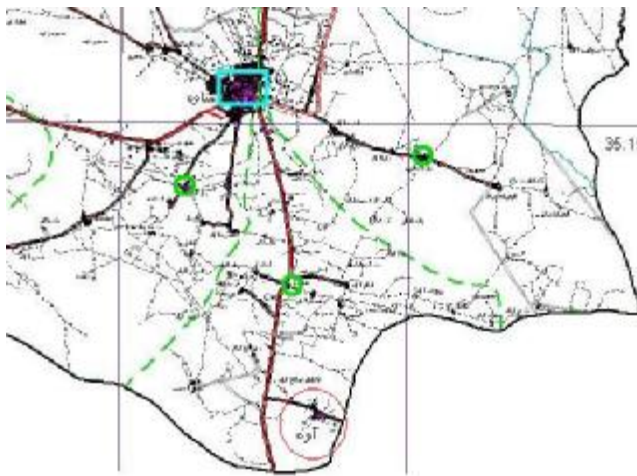

شکل شماره (۲-۲): نمایی از کاروانسرای تاریخی واقع در روستای آوه

۲-۳-۲- موقعیت جغرافیایی روستای آوه:

روستای آوه واقع در شهرستان ساوه، بخش مرکزی و دهستان قره چای می باشد و در فاصله ۱۳۰ کیلومتری جنوب تهران و ۵۰ کیلومتری قم و ۲۲ کیلومتری ساوه می باشد. روستای آوه دشتی مسطح و گسترده با اراضی بسیار حاصلخیز و بافت خاکی هوموسی (جنگلهای پوسیده) می باشد، این اراضی زیر شبکه سراسری سد الغدیر و دو رودخانه فصلی بزرگ دارد. از زمانهای قدیم بوسیله دهها رسته قنات پر آب آبیاری می شده و هم اکنون دارای جاههای عمیق متعددی می باشد که هر یک از آنها با حداقل ۶۰ لیتر در ثانیه آبدهی بصورت شبانه روزی و در طول سال استحصال و استخراج می گردد بدون آنکه دچار افت و نقصانی شود. دلیل پایداری آیهای زیرزمینی این منطقه جریانی بودن آن می باشد که به رودخانه های کور موسوم است.

عرصه مورد نظر به وسعت ۱۹۹۴۴۵۴,۷۷ متر مربع (با حذف حریم برق (هر طرف ۵۰ متر)، حریم کانال (۴۵ متر از سمت جنوب و ۱۵ متر از سمت شمال)، حریم جاده ساوه به قم (هر طرف ۵۰ متر) و حریم آزادراه (هر طرف ۱۱۰ متر))، در جوار بخش آوه و در جنوب شهرستان ساوه واقع شده است.

نقشه ۲-۲: موقعیت محدوده مورد مطالعه در منطقه

عرصه مذکور در بین طولهای جغرافیائی ۴۴۷۸۷۰ و ۴۵۰۴۴۴ و عرضهای جغرافیائی ۳۸۴۸۲۸۹ و ۳۸۵۲۰۲۹ قرار گرفته و ارتفاع اراضی حدود ۹۷۰-۱۰۱۰ متر از سطح دریا است.

۲-۴- بررسی ویژگی های جمعیتی منطقه:

۲-۴-۱- بررسی ویژگیهای جمعیتی:

پایین آمدن در آمد روستا و رونق گرفتن زندگی شهری و جذابیت و امکانات رفاهی شهر از یک سو و خرد شدن اراضی روستا و کم آبی منطقه و عدم کفایت میزان آب برای کشاورزی از سوی دیگر موجب مهاجرت و فرار روستائیان منطقه به طرف شهرها شده است. البته این وضعیت در قشر جوان روستا بیشتر به چشم می خورد که به دنبال حرفه های جدید به غیر از کشاورزی می روند و افرادی

که در روستا می مانند کشاورزان قدیمی و پیر را تشکیل می دهند.
 بر اساس نتایج سرشماری عمومی نفوس و مسکن آبان ۱۳۸۵ کل جمعیت استان ۱۳۵۱۲۵۷ نفر می باشد که از این عده ۶۸۲۳۶۷ نفر مرد و ۶۶۸۸۹۰ نفر زن بوده است. همچنین از کل جمعیت استان ۹۳۲۰۷۳ نفر در مناطق شهری، ۴۱۹۱۸۴ نفر در مناطق روستایی سکونت داشته اند.

جدول شماره (۲-۳): جمعیت و تعداد خانوار شهرستانهای استان مرکزی - ۱۳۸۵

شهرستان	شاخص	جمعیت	خانوار
آشتیان	۲۱۱۲۱	۵۲۷۸	
اراک	۶۱۵۷۰۲	۱۶۶۰۹۳	
تفرش	۴۸۵۹۱	۱۴۳۵۷	
خمین	۱۱۰۱۹۵	۲۹۹۳۱	
دلیجان	۴۴۳۷۷	۱۲۶۰۷	
زرنديه	۵۸۳۸۷	۱۵۱۹۹	
ساوه	۲۳۷۸۱۳	۶۳۷۰۱	
شازند	۱۲۰۱۰۲	۳۱۲۶۲	
کمیجان	۴۵۷۲۳	۱۱۵۵۲	
محلات	۴۹۲۴۶	۱۴۱۶۳	

ماخذ: مرکز آمار ایران

جدول شماره (۲-۴): جمعیت و تعداد خانوار روستای آوه

جمعیت سال ۸۷		جمعیت سال ۷۹		نام روستا
جمعیت	خانوار	جمعیت	خانوار	
۲۹۸۳	۷۴۲	۲۸۴۷	۶۰۱	آوه

جدول شماره (۲-۴) نشان می دهد روستای آوه از لحاظ تعداد خانوار و تعداد جمعیت رشد داشته است که این افزایش به علت وجود شهرک صنعتی ساوه می باشد، کارگرانی که در شهرک صنعتی مشغول به کار می باشند برای نزدیکی به محل کار خود به آوه مهاجرت نموده اند و در این روستا سکنی گزیده اند.

۲-۵- بررسی وضعیت مهاجرت:

از آنجایی که توان جابجایی و تحرک در مردان و جوانان بیشتر از زنان می باشد از این رو در پراکندگی جنسی جمعیت، کوچیدن و مهاجرت عامل مهمی به شمار می آیند. در مناطق کوچ پذیر شمار مردان بیشتر است و در این منطقه جوانان بیشتر به دلیل بیکاری و مشکلات موجود در کشاورزی امروزی از روستا به شهرها مهاجرت کرده اند که با توجه به اینکه نسبت زاد و ولد در روستا بیشتر می باشد ولی عامل مهاجرت از رشد جمعیت روستا کاسته است.

۲-۵-۱ عوامل مهاجرت و ابعاد آن:

۱. کم آبی و خشکسالی در چند سال اخیر و ضعیف شدن کشاورزی ها و پایین آمدن درآمدها
۲. نبودن مشاغل دیگر مثل کارگاه و کارخانجات برای اشتغال جوانان روستا

۳. تحصیل و دانش اندوزی فرزندان و استفاده از امکانات تحصیلی بهتر و روانه شدن به سوی شهرها و ماندگار شدن در شهرها.

۴- امکانات رفاهی و اجتماعی و زندگی راحت تر در شهرها

۵- مشکلات ایاب و ذهاب و نبودن وسیله نقلیه مناسب

۶- سرمایه گذاری در شهر به دلیل سود جستن زیاد و بی دردسر و به قول معروف شائبه پولدار شدن یک شبه.

مهاجرت در حال حاضر در بین افراد واقع در سنین ۳۰-۱۵ سال که نیروی فعال و جوان منطقه هستند رونق دارد بطوریکه در برخی روستاها خطر خالی شدن روستا وجود دارد چرا که مهاجرت آنها به شهر حتی اگر به حاشیه نشینی رو آورند باز از لحاظ مالی و اقتصادی راحتتر و بهتر از روستا می باشد چون کسانی که در روستا باقی مانده اند واقعاً در موقعیت نامناسب زندگی می باشند و به هیچ وجه راضی نمی باشند و آنها نیز مایلند که مانند فرزندان خود به شهرها بروند و مثل آنها در آسایش و راحتی زندگی کنند و با درآمد بیشتر و بی دردسر از کشاورزی چرا که دیگر کسی به روستا و زحمات روستائیان اهمیت نمی دهد و تمام زحمات در روستاهاست و سود حاصل از این زحمات به جیب شهرها خالی می شود پس دلیلی ندارند در روستا بمانند و زحمت بکشند آنها نیز به شهرها می آیند و حتی با شغل های کاذب و واسطه ای در آمد بیشتر کسب می کنند و از تمام محرومیت های روستا نیز به دور هستند و از تمام امکانات رفاهی شهرها نیز می توانند بهره مند شوند.

۲-۶- بررسی وضعیت ازدواج:

گسترش مهاجرت جوانان روستایی به شهر و زندگی در محیط شهر باعث دلزدگی جوانان از محیط

روستا شده و آنها را وابسته ظواهر خود کرده است و مسلماً جوانی که در محیط شهری بزرگ شده دیگر تمایل چندانی برای بازگشت به روستا ندارد و در شهر نیز ازدواج می کنند و در اصل فریب ظواهر شهری را می خورند که به علت تفاوت فرهنگی نیز بعد از چند سال زندگی مشترک دچار مشکل شده و در زندگی زناشویی شکست می خورند و یکی از عوامل پیشی گرفتن جمعیت دختران به پسران

در روستا به دلیل ازدواج پسران روستا با دختران شهری بوده و این قضیه حالت عکسی ندارد یعنی کمتر جوان شهری راضی میشود از روستا زن بگیرد و این عامل در حال حاضر مشکل بزرگی برای خانواده های روستایی دارای دختر می باشد چرا که سن دختران روستایی ازدواج نکرده نیز در حال حاضر رو به افزایش است و اگر دختری تا ۲۰ سالگی ازدواج نکند شانس ازدواج برای او کم می شود و ترس در خانه ماندن تا آخر عمر آنان را دچار افسردگی و ناراحتی جسمی و روانی می کند چرا که بعد از پیر و سالخورده شدن پدر و مادر و مهاجرت فرزندان پسر، اقتصاد خانوارها بسیار پایین می آید و از طرف دیگر این دختران خود را سربار خانواده می بینند و آینده مبهم و تاریکی را پیش رو می بینند. ازدواج در روستا کم هزینه تر و سبک تر تمام می شود چرا که خود خانواده تا حدودی مواد و وسایل عروسی و پذیرایی و غذا را تهیه می کنند و هزینه گزاف اجاره رستوران ها را نیز ندارند و مردم این حوزه به رسم و شیوه های قدیمی مراسم ازدواج پایبند بوده و عروسی در روستا را بسیار باصفا تر و بهتر از عروسی در شهرها می دانند و در این عروسی ها تقریباً ۹۰ درصد اهالی روستا به مراسم عروسی دعوت می شوند و در مجلس شادی خانوارهای عروس و داماد سهیم می شوند و هم در کارها به آنها کمک می کنند.

۲-۷- بررسی وضعیت رشد جمعیت:

در مطالعه رشد جمعیت در روستا باید به دو نکته را مد نظر قرار دهیم. رشد جمعیت روستا را نمی توان از طریق میزان زاد و ولد به نسبت مرگ و میر محاسبه کرد زیرا که عامل اصلی و سومی که باعث

نوسان رشد جمعیت می شود مهاجرت می باشد که در حال حاضر در این حوزه مهاجرت بیشتر از بعد افراد می باشد نه بعد خانوار با توجه به رشد $\frac{1}{2}$ را جمعیت در کشور ولی در روستاها ما شاهد رشد منفی جمعیت هستیم و این درصد رشدی متعلق به شهرهاست. ولی اگر میزان زاد و ولد روستاها را در مقایسه با شهر بررسی نماییم در می یابیم که درصد تولد نوزادان در روستا دو برابر شهرها می باشد یعنی در اصل رشد جمعیتی روستا ۲ درصد است و به دلیل قوی و مقاوم و سالم بودن مردمان روستا و کم خطر بودن محیط روستا از لحاظ مرگ و میر ناشی از امراض و تصادفات نیز این میزان در مقایسه با محیط شهری بسیار پایین می باشد ولی این عامل نیز در بازدارندگی رشد جمعیت نقشی ندارد.

ولی عامل مهاجرت از چندین جهت بر نمودار رشدی جمعیت تاثیر می گذارد. اولاً چون اکثر خانوارهای جوان مهاجرت می کنند و خانواده های کهنسال در روستا می مانند که دیگر تمایل به بچه دار شدن ندارند و از قدرت باروری آنها کاسته شده و تعداد تولد را به شدت پایین آورده و اکثر تولدها در شهرها صورت گرفته و نمودار رشد جمعیتی شهری را بالا می برند.

۲-۸- بررسی وضعیت آینده نگری جمعیت منطقه:

درصد رشد جمعیت روستا در حال کم شدن می باشد که لازم است مسئولین مربوطه در این باره

اقدامی جدی انجام دهند تا از تخلیه شدن روستاها جلوگیری شود، زیرا که تخلیه جمعیت یعنی تخلیه نیروی کار و در نتیجه تخریب اراضی و بهم خوردن اکو سیستم طبیعی منطقه و اراضی زراعی نیز قابلیت و حاصلخیزی خود را از دست می دهند و باعث ضربه به بخش کشاورزی می شود.

۲-۹- مسائل اجتماعی گلخانه ها:

در توسعه گلخانه ها اهداف مختلفی دنبال می شود. از جمله آنها می توان به موارد ذیل اشاره کرد:

۲-۹-۱- ایجاد فرصت های شغلی:

علی رغم اینکه بخش کشاورزی ایران بزرگترین بخش تولیدی خصوصی است، ولی به علت کوچک بودن اکثر این واحدها و مسائل فرهنگی و اجتماعی جامعه روستایی ایران، امکان جذب فارغ التحصیلان رشته کشاورزی بسیار محدود می باشد، همچنین محدودیت های استخدام دولتی از طرف دیگر بر این مشکل دامن می زند. با توجه به این موارد، ایجاد بستر مناسب جهت جذب فارغ التحصیلان کشاورزی و رفع بیکاری در این بخش اجتناب ناپذیر است. دلایل و توجیهات اقتصادی قابل توجهی از دیدگاه جایگاه و اهمیت بخش کشاورزی در ایجاد اشتغال در کشور موجود دارد که به موارد عمده آن توأم با راهکارهای لازم اشاره می شود:

۱- پدیده بیکاری و معضلات وابسته به آن در زمان حاضر و آینده یکی از مسائل و مشکلات اقتصادی و اجتماعی کشور محسوب می شود. بخش کشاورزی به دلیل پوشش دادن ۲۳ درصد از جمعیت شاغلان کشور از یک طرف و ارزان بودن هزینه هر واحد شغلی در این بخش از طرف دیگر، دارای نقش خاصی در حل بحران اشتغال است. به طور متوسط برای ایجاد هر واحد شغلی در بخش کشاورزی ۱/۶۶ میلیون ریال، بخش صنعت ۲ میلیون ریال، بخش نفت ۱۰/۵۵ میلیون ریال و بخش

خدمات ۶/۷۴ میلیون ریال، طی سالهای ۶۸ و ۶۹ هزینه شده است.

۲- بخش کشاورزی در بین کلیه بخش های اقتصادی کشور با کمترین سهم تشکیل سرمایه ثابت ناخالص به قیمت جاری طی سالهای ۱۳۷۰ - ۱۳۵۵ پس از بخش خدمات بیشترین سهم را در تولید ناخالص داخلی به قیمت های جاری دارا بوده است. بنابراین هر گونه جهت گیری در راستای افزایش سهم سرمایه ثابت در بخش کشاورزی موجب افزایش تولید ناخالص داخلی کشور و نیز ایجاد زمینه اشتغال بیشتر خواهد شد.

۳- وضعیت بهره وری نیروی کار در بخش کشاورزی طی سالهای ۱۳۷۵-۱۳۴۵ با وجود آن همه ضعف و نارسایی که از نظر سطح سواد، بافت سنی کشاورزان و عدم وجود تشکل های صنفی و تخصص که در ترکیب شاغلان این بخش وجود دارد، دارای روندی افزایشی به میزان رشد متوسط سالانه حدود ۵/۴ درصد بوده است. در صورت بازنگری و تفسیر شاغلان این بخش و جایگزین کردن نیروی انسانی فعال و تحصیل کرده، این روند رشد به حدی خواهد بود که وقوع آن در سایر بخش های اقتصادی عمده کشور، کمتر انتظار می رود.

۴- بر اساس اطلاعات موجود، ۶۶ محصول کشاورزی ساختار اصلی تولیدات کشاورزی جهانی را تشکیل می دهد. پتانسیل ایران در بین کلیه کشورهای جهان از نظر محصولات باغی با دارا بودن ۱۵ نوع محصول عمده، پس از چین و آمریکا در مقام سوم قرار دارد. با وجود این میزان پتانسیل قابل توجه در کشور، در صورت بازنگری اساسی به ویژه از نظر ساختار نیروی انسانی، بخش کشاورزی نه تنها امکان تحقق اهداف برنامه اقتصاد بدون نفت را آسان تر خواهد نمود، بلکه شمار بسیار کثیری از سیل جوانان و روستاییان بیکار و مهاجر به مناطق شهری را به کار خواهد گمارد.

امروزه با صرف هزینه ای حدود ۴۰ میلیون تومان و احداث یک واحد گلخانه به مساحت ۲۰۰۰ متر مربع زمینه اشتغال برای یک فارغ التحصیل کشاورزی فراهم می گردد و همچنین جهت برخی عملیات کاری نیاز به استخدام کارگر موقت وجود دارد.

۲-۹-۲- مقابله با بحران کم آبی

بنا به گزارش های سازمان ملل، مهمترین چالش قرن حاضر کمبود آب شیرین در جهان است و منشا ناآرامی های اجتماعی در جوامع روستایی و شهری خواهد بود. افزایش روز افزون جمعیت بر افزایش تقاضای آب برای مصارف شربی بهداشتی، تقاضا برای مواد غذایی را نیز افزایش می دهد. امروزه عمده تولیدات مواد غذایی وابسته به اراضی آبی در جهان است و محصولات دیم در تامین غذای مردم جهان سهم اندکی دارند. علاوه بر این، توسعه روز افزون صنعت در جهان نیز تبدیل به یک رقیب جدی در مصرف منابع آب شده است.

سیستم گلخانه یکی از کاراترین سیستم های تولید با مصرف کم آب است. به دلیل بسته بودن محیط و سیستم آبیاری قطره ای و سایر روشهای آبیاری مدرن (سیستم هیدروپونیک) بالاترین کارایی آب را دارد. مزیت عمده گلخانه در واقع تحقق بخشیدن به شعار سازمان خواروبار جهانی (FAO)، تولید بیشتر با آب کمتر (More crop ,less crop) است.

۲-۹-۳- ارتقاء بهره وری:

یکی از مشکلات بخش کشاورزی کشور و عدم توسعه نیافتگی مناطق روستایی پایین بودن بهره وری عوامل تولید است. همان طور که قبلا اشاره شد عملکرد محصولات گلخانه ای در مقایسه با فضای آزاد و مزرعه بسیار زیاد است، همچنین بهره وری نیروی کار نیز در گلخانه بیشتر از مزرعه می باشد.

۲-۹-۴- امنیت غذایی:

بهبود سطح تغذیه برای کلیه اقشار جامعه ضروری است و مسئولان کشور در این خصوص برنامه ریزی می نمایند. سوء تغذیه در انسان ضمن اینکه موجب عقب ماندگی ذهنی و ضعف جسمانی بدن می شود، زمینه را برای ابتلا به سایر بیماری ها فراهم می کند. نتیجه چنین وضعیتی کاهش بهره وری و تولید بخش بزرگی از جمعیت که دچار سوء تغذیه شده‌اند، می گردد و این مساله فقر و مصائب اجتماعی را به دنبال دارد.

با رشد جمعیت نیاز به مواد غذایی نیز بیشتر می شود و با بیشتر شدن این نیازها بایستی عرضه یا تولید کلیه محصولات کشاورزی نیز افزایش یابد. تولید به دو طریق میسر خواهد بود: اول، افزایش سطح زیر کشت محصولات و بکار بردن عوامل تولید اعم از منابع طبیعی و نهاده ها و دوم، از طریق افزایش بهره وری است.

طریق اول بدلیل محدودیت شدید منابع آب در کشور کمتر امکان پذیر است، در نتیجه راهکار دوم مناسب تر به نظر می رسد. افزایش بهره وری راهکارهای متعددی دارد که زیر بنای آن تحقیقات است.

تولید محصولات گلخانه ای یکی از طرق موثر و مهم در افزایش بهره وری و تولید در جهت امنیت غذایی است. تولید سبزی و صیفی در گلخانه در بهبود کمی نیز بسیار موثر است زیرا تولید این محصولات در فضای آزاد موجب می شود تا بخشی از منابع آب و خاک به جای تخصیص به تولید محصولات اساسی مانند گندم، چغندر قند، دانه های روغنی، علوفه و ذرت، به کشت سبزی و صیفی اختصاص یابد. در حالیکه تولید این محصولات نیز هم ضروری است. حال با انتقال سبزی و صیفی به

داخل گلخانه، می توان آنها را با یک دهم آبی که در فضای آزاد مصرف می کنند، تولید کرد. به همان میزان هم در مصرف زمین صرفه جویی می شود. همچنین گلخانه ها این امکان را فراهم می کنند که در طول ۱۲ ماه سال، مردم دسترسی فیزیکی و اقتصادی مستمر به سبزی و صیفی داشته باشند.

۱۰-۲ - پیشنهادات برای جلوگیری از تخلیه جمعیت منطقه:

۱. ایجاد کارگاه و صنایع کوچک و یا اعطای تسهیلات برای متقاضیان احداث کارگاههای کوچک در روستا.
۲. اعطای تسهیلات برای رونق گرفتن بخش دامداری و گاوداریها
۳. مکانیزه کردن کشاورزی و وارد کردن ادوات مکانیزه به کشاورزی این منطقه
۴. اجرای دوره های آموزشی و ترویجی برای بهره وری و آگاهی بیشتر کشاورزان در امر کشاورزی
۵. فراهم آوردن امکانات رفاهی مخصوصاً سوخت گاز در منطقه
۶. تأسیس و ایجاد مراکز ترویجی و خدماتی نهاده ها و صنایع کشاورزی در منطقه تا کشاورزان به موقع و به آسانی و با حداقل هزینه از آنها استفاده نمایند.
۷. تبلیغ و اشاعه کشت محصولات گلخانه ای و اعطای تسهیلات برای متقاضیان احداث گلخانه.

فصل سوم: مطالعات فرهنگی

جمعیت و نیروی انسانی به عنوان علل تعیین کننده ساختار اجتماعی مورد بررسی قرار می گیرد. انسانها نه تنها حرکات روزمره و رفتارها و الگوهای دیرینه در مسیر حرکت خود را بررسی می کنند بلکه با پرداختن به امور پژوهشی باعث رشد و توسعه جامعه از لحاظ اجتماعی و اقتصادی را باعث می شوند و این توسعه اقتصادی و اجتماعی با عامل زمان پیوند تنگاتنگ دارد و زمان نیز مستقیماً به عامل رشد جمعیت و الگوهای جمعیتی و تغییرات پدید آمده در اوضاع طبیعی و جغرافیایی ارتباط دارد. بررسی روند تحولات اجتماعی روستا نشان می دهد که به دلایل متعدد از جمله بی توجهی به روستا و عدم سرمایه گذاری لازم و متناسب برای تشکیل یک زندگی خوب و عالی عدم مدیریت صحیح در تعیین الگوی کشت مناسب و نبودن ثبات قیمتها و تحمیل قیمت گذاری خرید محصولات کشاورزی این روستاها را به سوی تخلیه شدن و ویرانی سوق می دهد و دیگر این روستاها و اراضی قادر به حفظ شکل واقعی و استقلال خود نیستند در اوایل انقلاب با تزریق حساب نشده نهاده های کشاورزی و وابسته کردن کشاورزان به دولت و بخشهای دولتی موجب سستی و از دست دادن قدرت تفکر مستقل و تصمیم گیری در آنان شدند و بعد از مدتی به یکباره این یارانه ها قطع شده و کشاورزان را در پیچ و خمهای اداری و خدماتی سردرگم کرده و موجب نارضایتی مردم از سیستم کنونی شده و کشاورزی را در حال نابودی، چرا که با ناکار آمدی نیروی انسانی در روستاها و پایین آمدن قدرت اقتصادی این مناطق راهی جز فرار به سوی شهرها را در پیش رو نداشته و تنها چیزی که در روستا باقی مانده زمینهای در حال تخریب و نیروی انسانی پیر و از کار افتاده و دگرگون شدن

وضعیت اجتماعی در روستاها شده است.

با نگاهی به ادوار گذشته و سابقه تاریخی روستا در می یابیم این مناطق به صورت یک ساختار اجتماعی منسجم و قانونمندی بوده و مردمان و جوانان در همین سیستم بر روی کار می آمدند و فعالیت می کردند و از حداقل منابع موجود و با روشهای سنتی حداکثر بهره وری را داشته اند و روستاها به شکلی پویا و زنده اداره می شدند ولی بعد از صنعتی شدن زندگی و مدرنیزه کردن بخشهای شهری و عدم توجه کافی و غفلت از بخشهای روستایی و مهمتر از همه عدم سرمایه گذاری در بخشهای روستایی متناسب با نیازهای آنها و از سوی دیگر رشد جمعیت و کمبود منابع روستایی باعث رشد نزولی روستاها شدن و شیرازه این روستاها از هم پاشیده و همه به نوعی به شهرها و ادارات وابسته شدند و چون از طرف این مکانها یاری نشدند خود را تنها و ضعیف یافته و بدون آگاهی و بصیرت به سوی شهرها مهاجرت کردند.

۳-۱- بررسی امکانات روستا:

مطالعه امکانات روستایی باید از چند زاویه بررسی شود مثل امکانات معیشتی، رفاهی، تفریحی، نقل و انتقالات و..

۳-۱-۱- امکانات رفاهی و معیشتی:

یکی از عوامل مهمی که در مهاجرت و عدم مهاجرت روستاییان نقش دارد امکانات رفاهی و معیشتی می باشد، چرا که هر کس در همه حال می خواهد خانواده اش در آسایش و رفاه باشند و تمام تلاشش را می کند تا بتواند تا جایی که مقدور است امکانات رفاهی و معیشتی را برای خانواده اش تهیه نماید ولی این امکانات رفاهی در روستا به شخص بستگی ندارد بلکه به همت کامل اهالی و

شورای روستایی بستگی دارد که اولاً آن امکانات برای روستا آماده شود و بعد مردم می توانند از آن استفاده کنند و مانند شهرها نیست که تمام امکانات رفاهی مهیا باشد و هر کسی با توجه به توان مالی از آنها برخوردار گردد.

الف- اولین مسأله ای که در روستا بسیار اهمیت دارد بحث سوخت می باشد که تهیه سوخت برای روستاییان در سرمای زمستان و با آن شرایط به جاده ای و حمل و نقل نفت بسیار مشکل بوده و هم به دلیل غیر استاندارد بودن خانه های روستایی هزینه سوخت نفت بسیار بالا می رود و از طرف دیگر نیز گرمای لازم برای خانه ها تامین نمی شود.

روستای آوه از نعمت گاز طبیعی برخوردار بوده و در زمستان برای تهیه سوخت و گرم کردن منازل خود با مشکلی روبه رو نمی باشند.

جدول شماره (۳- ۱): امکانات رفاهی روستای آوه

امکانات	روستا	آوه	توضیحات
مرکز مخابرات		+	روستائیان دارای تلفن خانگی می باشند و به همین دلیل مرکز مخابرات تعطیل شده و تبدیل به پست بانک شده است.
تلفن خانگی		+	
گاز طبیعی		+	
لوله کشی آب شرب		+	
مرکز بهداشت		+	
حمام عمومی		+	
برق		+	
شرکت تعاون روستایی		+	
کتابخانه		+	
جاده آسفالته		+	
پاسگاه		+	
پست		+	
درمانگاه		+	
بانک کشاورزی		+	
مسجد		+	
نانوایی		+	سه عدد نانوایی لواش در داخل روستا می باشد

شرکت تعاونی روستایی به کارهایی از قبیل خرید تضمینی گندم، توزیع کود، تهیه اجناس کوپنی

می پردازد.

۳-۲- بررسی سطح فرهنگی:

با بهره مند شدن روستا از نعمت برق در اوایل انقلاب و گسترش استفاده از رسانه های گروهی از

قبیل تلویزیون و رادیو و هم با احداث مدارس و تشکیل کلاسهای درس در روستاها می توان تغییر بسیار محسوسی را بعد از انقلاب مشاهده کرد و روستاها از لحاظ فرهنگی دوره جدیدی را شروع کرده اند که در این میان روستاهایی که به شهرها نزدیکتر بودند تکامل فرهنگها بسیار سریعتر صورت پذیرفت و حالت کلی زندگی را در روستاها دچار تغییر و تحول نمود. از لحاظ فرهنگ این روستاها در دوران قبل از انقلاب به عصر زورگویی و فرهنگ جنگ و دعوا قبیله ای و روستایی می توان تصور کرد و به گفته اهالی روستا مردم در آن زمان بیشتر از هر چیزی به جنگ و خونریزی می اندیشند و حتی این حرکات و رفتار به صورت عادت شده بود و به صورت الگویی برای نسلهای آینده رقم می خورد.

سواد و علم آموزی جای چندانی نداشت و در هر روستا مکتب خانه هایی بوده که معلمین از خود روستا به بچه ها فقط سواد خواندن و نوشتن می آموختند ولی از لحاظ فرهنگ و تعلیم و تربیت بچه ها هیچ قدمی برداشته نشده بود و مردم برای حفظ خود و اموال مجبور به زندگی قبیله ای بودند و فرزندان پسر نیز از اهمیت بالایی برخوردار بودند چرا که قدرت هر قبیله به مردان آن قبیله می باشد. ولی کم کم این فرهنگها و سنن خرافاتی از محیط روستایی کنار رفته و سطح آگاهیها نیز بالا رفته است و تعامل و همکاری جایگزین جنگ و خونریزی شده است و تأسیس مدارس و شروع تعلیم و تربیت نیروی انسانی، روستاها را بکلی از حالت تهاجمی خارج کرده و مردم اکنون دیگر آن به تعصبات بی جای قبیله ای را ندارند. جوانان بعد از اتمام تحصیل در صدد ساختن آینده ای بهتر به کار و تلاش می پردازند و حتی برای برداشتن آینده ای روشن به شهرهای دور سفر می کنند و دوری از خانواده را لازمه پیشرفت خود می دانند.

از لحاظ ساختار فرهنگی در بخش کشاورزی هنوز به تکامل نرسیده و مردم هنوز به باورهای

قدیمی خود اعتقاد دارند و آنها را همچنان حفظ می کنند چرا که آنان با این فرهنگ زندگی کرده و بزرگ شده اند و با این فرهنگها در آمیخته اند و شاید یکی از دلایل کم بازدهی اراضی کشاورزی باور نکردن روشها و فرهنگهای جدید و نو در بخش کشاورزی می باشد که البته این گونه افکار بیشتر در بین افراد پیر روستا می باشد و با ایجاد کلاسهای آموزشی و آشنا کردن جوانان روستا با روشهای جدید کشاورزی و بخصوص روشهای جدید و نوین آبیاری با توجه به کمبود آب در منطقه و مشاهده افزایش عملکرد محصولات کشاورزی و در نتیجه افزایش میزان درآمد روستاییان توسط آنان به سمت کشاورزی نوین و مکانیزه روی بیاورند و ما در آینده کمتر شاهد مهاجرت جوانان روستا به شهرها باشیم.

۳-۳- بررسی جمعیت با سواد استان و منطقه:

با توجه به اینکه امکانات آموزشی در ابتدای امر در روستا موجود نبود و در نهایت روستاها از این نعمت در حد خیلی کم برخوردار بوده اند و تعداد کمی از جمعیت در مکتب خانه ها درس و سواد قرآنی می آموختند و آن هم در حد ۳ تا ۶ ماه بیشتر نبود ولی بعد از سالهای ۵۷-۵۸ و تشکیل مدارس ابتدایی و راهنمایی در روستاها، نسلهای بعد از انقلاب از نعمت سوادآموزی و تحصیل برخوردار شدند. در حال حاضر به دلیل مهاجرت، تعداد جمعیت کودکان در روستاها رو به کاهش بوده و مدارس خالی از دانش آموز می شوند و بخاطر همین موضوع هر ساله کلاسهای روستایی به سمت منحل شدن پیش می روند و همین عامل سبب مهاجرت خانوارهایی می شود که در روستا مانده اند و برای بهره مندی کودکانشان از نعمت سواد مجبور به این امر می شوند.

جدول شماره (۲-۳): بهره برداران کشاورزی بر حسب وضع سواد بهره بردار شهرستان ۱۳۸۲

با سوادان بر حسب مدرک تحصیلی						
شهرستان	جمع	بی سوادان	ابتدایی و غیر رسمی	داهنمایی و متوسطه	فوق دیپلم و بالاتر	فوق دیپلم و بالاتر غیر کشاورزی
کل استان	۹۱۳۰۶	۳۹۸۷۶	۳۷۵۳۲	۱۲۱۲۵	۵۱۸	۱۲۵۶
آشتیان	۳۳۲۹	۱۴۳۷	۱۳۴۶	۴۷۱	۲۰	۵۶
اراک	۲۴۲۸۹	۹۷۴۱	۱۱۲۱۳	۲۹۹۸	۱۲۱	۲۱۵
تفرش	۸۱۱۷	۳۹۰۶	۲۹۲۶	۱۱۱۷	۱۲۱	۱۴۲
خمین	۹۶۹۷	۴۱۸۵	۳۹۰۸	۱۴۰۴	۵۸	۱۴۳
دلیجان	۲۹۰۶	۱۳۲۶	۱۱۵۷	۳۵۸	۱۸	۴۸
زرنديه	۵۹۸۲	۲۵۸۸	۲۳۶۹	۸۵۵	۳۹	۱۳۱
ساوه	۱۲۷۲۱	۵۰۷۲	۴۸۴۹	۲۴۶۴	۹۸	۲۳۷
شازند	۱۳۸۶۴	۶۶۸۴	۵۹۷۰	۱۰۵۴	۳۷	۱۱۹
کمیجان	۷۵۵۲	۳۷۳۸	۲۷۶۹	۸۵۷	۵۶	۱۳۳
محلات	۲۸۵۰	۱۲۰۰	۱۰۲۶	۵۴۸	۴۳	۳۴

ماخذ: مرکز آمار ایران

جدول شماره (۳-۳): بررسی وضعیت مدرسه منطقه

نام روستا	ابتدایی پسر	ابتدایی دختر	راهنمایی پسر	راهنمایی دختر	دبیرستان دختر
آوه	۱*	۱*	۱*	۱*	۱*

جدول شماره (۴-۳): بررسی تعداد دانش آموزان ابتدایی منطقه (سال ۸۷ - ۸۶)

تعداد دانش آموز پسر	تعداد دانش آموز دختر	جمع کل
۱۷۰	۱۵۳	۳۲۳

جدول شماره (۳-۵): بررسی تعداد دانش آموزان راهنمایی منطقه (سال ۸۶-۸۷)

تعداد دانش آموز پسر	تعداد دانش آموز دختر	جمع کل
۹۰	۹۴	۱۸۴

روستای آوه دارای دبیرستان دخترانه می باشد که ۷۹ دانش آموز دختر در سال تحصیلی ۸۶-۸۷ در آن مشغول به تحصیل بوده اند ولی فاقد دبیرستای پسرانه بوده و دانش آموزان پسر مجبور هستند برای ادامه تحصیل به ساوه یا جعفریه بروند.

۳-۴- راهکارها و پیشنهادات:

با مطالعه اجمالی بخش فرهنگی روستای آوه در می یابیم که تمام عوامل دست به دست هم داده و روستاییان را به مهاجرت تشویق می کند.

ایجاد مرکز ترویجی نیز می تواند عامل مهمی در فرهنگ سازی روستائیان باشد به گونه ای که سطح فرهنگ را هم در زندگی روزمره و هم در امور کشاورزی و تولید ارتقاء می بخشد چرا که آموزش و تربیت نیروی انسانی از اصولی ترین اعمالی است که هر کشور می تواند برای ارتقاء سطح فرهنگ و زندگی خود داشته باشد.

همچنین با اجرای طرحهای مختلف و جدید کشاورزی در روستا مثل طرح احداث گلخانه، روستائیان با فواید این قبیل طرحها از نزدیک آشنا می شوند و با مشاهده نتایج مثبت این قبیل طرحها که باعث افزایش تولید و درآمد می شود و به سمت این طرحها گرایش پیدا می کند و اگر از سوی دولت حمایتهای لازم صورت گیرد میل و اشتیاق روستائیان نیز افزایش می یابد.

فصل چهارم: ترویج، آموزش و مشارکت مردمی

۴-۱- بررسی وضعیت ترویج در حال حاضر:

پیشرفت و توسعه هر ملتی ارتباط مستقیمی با سطح آگاهی آن ملت و مردمان دارد، کشوری که می خواهد برای ۱۰۰ سال برنامه ریزی داشته باشد باید آموزشی برخورد کند و سطح آگاهی را بالا ببرد و این راهبرد بالاترین راه حل و بهترین برنامه ریزی برای رشد هر مملکتی می باشد. در منطقه مورد نظر از لحاظ آموزشی و ترویج کشاورزی در سطح مناسب عمل نشده و سطح آگاهی اکثریت قریب به اتفاق کشاورزان در حد بسیار پایینی می باشد و هر آنچه دارند حاصل سالها تجربه می باشد و از نظر آموزش تئوری و نظری اندوخته ای ندارند که خود مردم نیز از این مسأله ناراحت و ناراضی می باشند در این منطقه مرکز یا خانه ترویج تأسیس نشده است که کلاسهای آموزشی را در آنجا برپا کنند و اگر به ندرت کلاس آموزشی برای منطقه در نظر گرفته به علت عدم استقبال روستاییان، این کلاسها در مدیریت جهاد ساوه تشکیل می گردد و کسانی که ایل به شرکت در کلاسهای آموزشی هستند باید به ساوه بروند که این مسئله به تدریج باعث کاهش دفعات تشکیل این کلاسهای آموزشی می شود.

۴-۲- ارزیابی اثرات اجتماعی:

اثرات اجتماعی مفید در ترویج و آموزش کشاورزی از مهمترین دستاوردهای این بخش می باشد. مخصوصاً در بخش کشاورزی که باعث افزایش راندمان تولید شده است عواملی که موجب این اثرات شده اند عبارتند از: تعویض بذور و استفاده از بذور اصلاح شده، مبارزه با علفهای هرز، کشت با ادوات

ردیفکار و عمیقکار (گندم). بهداشت و نظافت دامها می باشد که در کل می توان گفت این آموزشها و ترویج باعث بالا رفتن آگاهی و تفکر مردم منطقه شده است که در روابط اجتماعی و زندگی روزمره آنها تأثیر مثبت و خوبی را داشته است که باید این روند ادامه یابد و در تمام ابعاد زندگی روستایی فعالیت داشته باشند.

۳-۴- تعیین نیازهای آموزشی:

با مطالعه در منطقه و برخورد با استعدادهای بالقوه در تمام زمینهای کشاورزی و روستایی، لزوم شناخت صحیح این استعدادها و تعیین راهبردهای توسعه طلبانه این استعدادها با آموزشهای متناسب و فراخور این امور را دو چندان می کند. پس تعیین نیازهای آموزشی در هر منطقه می تواند از هدر رفتن نیروی انسانی و منابع طبیعی جلوگیری نماید و با هدایت صحیح این امور به سمت پیشرفت و توسعه بیانجامد. نیازهای آموزشی و ترویجی این منطقه از چند نظر قابل تقسیم و بررسی می باشد.

الف) کشاورزی

- ۱- معرفی پتانسیل کشت های مختلف و الگوئی کشت نوین و اصولی
- ۲- معرفی و ترویج واریته های اصلاح شده منطبق با شرایط منطقه
- ۳- روشهای به زراعی دیم و آبی در کلیه مراحل رشد
- ۴- نحوه بیمه کردن محصولات باغی و زراعی
- ۵- چگونگی بازاریابی برای محصولات و نحوه تنظیم تاریخ کشت برای برداشت به موقع .

۶- ارزیابی بازار و انتخاب نوع کشت مورد نیاز

۷- نحوه نگهداری و انبار کردن محصولات زراعی و باغی

۸- احداث گلخانه

ب) دامداری

۱. ترویج و آموزش ایجاد شرایط بهداشتی استفاده از فرآورده های دامی

۲. نحوه تشخیص بیماریهای رایج و کنترل آنها

۳. احداث آبشخور بهداشتی و جایگاه مناسب

۴. زمان واکسینه کردن دام

ج) اشتغال زایی:

۱. شناسایی پتانسیل های مناسب منطقه و ایجاد کلاسهای آموزشی فنی و حرفه ای و آموزش

جوانان روستایی برای احداث کارگاه کوچک و بزرگ متناسب با استعداد بالقوه منطقه

۲. اجرای کلاسهای آموزشی اشتغال زا مانند: زنبور داری، شیلات، احداث گلخانه و خدماتی مانند

تعمیرگاههای تراکتورسازی، سوخت رسانی، دامپزشکی.

برنامه های آموزشی:

(۱) کلاسهای آموزشی: این کلاسها باید در دوره بیکاری بهره برداران گذاشته شود و مشوقها

و امتیازات خاصی برای شرکت کنندگان در این کلاسها در نظر گرفته شود. باید سعی شود کشاورزان

و بهره برداران زودپذیر شناسایی شوند و از کسانی که دارای نفوذ اجتماعی در روستا برخوردار هستند

برای جلب مشارکت و حضور سایرین بهره جست و برنامه های آموزشی متناسب با نیازهای منطقه ارائه نمود.

(۲) کلاسها باید در مکان مناسب و راحت و با استفاده از امکانات آموزشی یادگیری و گیرایی مطالب را در ذهنها تقویت نمود.

(۳) بازدیدها و سفرهای علمی از مناطق و مزارع نمایشی و گلخانه ها: بازدیدهای سازمان یافته مانند روز مزرعه از مزارع پیشرو و مکانیزه و گلخانه ها، هم می توانند سبب یادگیری و خلاقیت در ذهن بازدید کنندگان شود و هم باعث ارتقاء سطح تفکرات و دانش آنها شود. بازدید از گلخانه ها و طرحهای موفق کشاورزی باعث کسب تجربه و لمس کردن مستقیم این قبیل امور بسیار مثمر ثمر خواهد بود زیرا کشاورزان به همکاران و همردیفان خود بیش از کارشناسان اعتماد دارند و نصایح آنها را خوب گوش می دهند و بکار می گیرند.

(۴) ایجاد مزارع نمایشی در منطقه به منظور ترویج در منطقه: کشاورزان از نزدیک فعالیت انجام شده در این مزارع را می بینند و آنها را در مزارع خود بکار می گیرند و تشویق مزارع نمونه و حمایت بیشتر از کشاورزان خلاق و پیشرو در زمینه های ترویجی.

(۵) ایجاد کارگاههای آموزشی: در زمینه های متفاوت از قبیل (قالیبافی، گلیم بافی، آموزش و پرورش گیاهان گلخانه ای، کلاسهای پرورش قارچ خوراکی، مکانیکی و جوشکاری)

(۶) اعلام کشاورزان پیشرو و افراد خلاق به مراکز علمی: برای آموزش دوره های فنی برای کسب گواهینامه مهارت و تأسیس مرکز شغلی مرتبط با این آموزشها و استفاده از این نیروهای دوره

دیده و آماده برای آموزش دیگران.

۴-۴- تحلیل و تعیین مکانیزمها:

در تحلیل آنچه تاکنون شرح آن بیان شده و تعیین مکانیزمهای آن می توان نکات زیر را استنباط نمود:

الف) آموزش از ملزومات پیشرفت و توسعه در هر صنفی می باشد و سرمایه گذاری در این زمینه از مهمترین فعالیتهای زیر بنایی هر کشور می باشد.

ب) با آموزش صحیح و اصولی از هدر رفتن استعدادها و خلاقیتهای موجود جلوگیری شده و این استعدادها را به فعالیتهای زیر بنایی هر کشوری باشد.

ج) آموزش و ترویج ارتباط مستقیم با اقتصاد خانواده دارد و در آمد ناخالص مزارع را بالا می برد و از طرفی استفاده بهینه از امکانات و منابع موجود می تواند تا حد بسیار زیادی از هزینه های اضافی بکاهد.

د) از مهمترین نیازهای آموزشی منطقه مورد مطالعه می توان از (۱) استفاده از مکانیزاسیون و تجهیز مزارع

(۲) آموزش کشت و کار صحیح و استفاده از بذور اصلاح شده.

(۳) ایجاد گلخانه در اطراف روستا برای اشتغال جوانان روستایی و آموزش آنان در این زمینه و ارائه گواهینامه یا مهارت درجه یک و دو برای استفاده از تسهیلات بانکی و کمک برای حصول این وامها با بهره کم.

- ۴) کم کردن موانع بر سر راه دریافت وامهای بانکی برای تأسیس کارگاههای کوچک روستایی.
- ۵) کلاسهای آموزشی مرتبط در امر دامپروری و دامداری تمام این فعالیت ها ارتباط مستقیمی با حمایت مالی دولت از این طرحها و مشارکت و همکاری مردم در تمام زمینه هایی که می تواند دست به دست هم داده تا ما را در این امور به اهداف نزدیک نماید.

فصل پنجم: بخش کشاورزی

۵-۱- بررسی وضعیت اشتغال:

در مطالعات اقتصادی و اجتماعی منطقه مورد نظر بخوبی در می یابیم که عمده فعالیت این حوزه در غالب کشاورزی و دامداری قرار دارد و کارهای دیگر بصورت جزئی و مختصر و در حاشیه قرار دارد. رکن اصلی فعالیت و اشتغال در روستا بر پایه کشاورزی بنا شده است. نیروی عظیم شاغل روستاها در بخش کشاورزی و دامداری فعال هستند. البته فعالیت کشاورزی و دامداری در روستاها بصورت مکمل و در کنار یکدیگر انجام می گیرد و این کشاورزیها بیشتر بصورت کشاورزی معیشتی هستند و کشاورزی بدون دامپروری در روستا مقرون به صرفه نمی باشد و جوابگوی هزینه های امروزی نیست. در سالهای اخیر با خشکسالی های پی در پی و پایین آمدن راندمان کشاورزی های منطقه، اشتغال در این بخش رو به کاهش بوده و جوانان علاقه کمتری برای اشتغال در این زمینه از خود نشان می دهند و بیشتر به سمت شهرها و کارهای خدماتی روی آورده و در حال حاضر بیشترین جمعیت شاغل در بخش کشاورزی را افراد با سن ۳۰ تا ۶۵ سال تشکیل می دهند و در حالت کلی نیروی فعال بخش کشاورزی به سمت پیر شدن پیش می رود و هر ساله از کارایی و نیروی لازم در این بخش کاسته می شود و از سوی دیگر نیروی جوان و آماده به کار جایگزین این نیروی پیر و فرسوده نمی شود.

۵-۲- بررسی امکانات و نهاده ها:

بررسی امکانات موجود در منطقه از دو نظر قابل تقسیم و تفکیک می باشد: ۱. امکانات رفاهی ۲. امکانات موجود برای امر کشاورزی.

در این بخش به بررسی امکانات موجود برای امر کشاورزی می پردازیم.

۵-۲-۱- امکانات و تجهیزات کشاورزی:

کشاورزی امروزی هنگامی توسعه پذیر و پر بازده می باشد که از امکانات و مکانیزاسیون کمک بگیرد و کشاورزی سنتی دیگر جوابگوی هزینه های جاری نمی باشد. از اینرو یکی از ره آوردهای مهم بخش کشاورزی را مکانیزاسیون و امکانات می توان نام برد که هم کار کردن در مزرعه را راحتتر و هم کشت در سطح وسیعتری را امکان پذیر می نماید. استفاده از امکانات در مراحل کاشت، داشت و برداشت تا حدودی توانسته است راندمان تولید و برداشت را بالا ببرد و از طرف دیگر هزینه و کمبود کارگر را جبران نماید. از تجهیزات موجود در منطقه می توان از تراکتور دنباله بندها مثل تربیلی، خرمن کوبها، خیش کولتیواتور، بذر کارها و ردیف کارها نام برد و این ادوات به تعداد مورد نیاز موجود می باشد و کمبودی در این زمینه احساس نمی شود.

در فصل تابستان و هنگام برداشت گندم در دشتهای بزرگ و صاف از کمباین استفاده می کنند و مزارع کوچک را با دستگاه دروگر برداشت می کنند. در این منطقه خوشبختانه تعاون روستایی فعال می باشد و گندم را از کشاورزان خریداری می نماید و همچنین نهاده هایی مانند کود را نیز در بین کشاورزان توزیع می نماید.

۵-۲-۲- نهاده های مصرفی در این بخش:

بالا رفتن راندمان تولید در قرن کنونی را می توان نتیجه مصرف نهاده هایی چون کودهای رایج مثل میکرو و ماکرو و کامل، کودهای ازته، فسفات، پتاس و سایر عناصر ریز مغزی که بصورت تقویتی و در خصوص غنی سازی کیفیت محصولات تولیدی مصرف می شوند، دانست.

البته در این حوزه هنوز فرهنگ مصرف این ریز مغزی ها رایج شده و کودهای مصرفی این مناطق را سه کود اصلی ازت، فسفر و پتاس تشکیل می دهد که در حال حاضر این سهمیه تخصیصی بسیار پایین می باشد و نارضایتی تمام کشاورزان را بدنبال دارد.

از دیگر نهاده های مصرفی در بخش کشاورزی استفاده از بذور اصلاح شده می باشد. در سالهای قبل کشاورزان منطقه از بذور محلی استفاده می کردند و گاهی این بذور در بین خود اهالی روستا تعویض و جابجا می شد تا محصول بهتری برداشت نمایند. در سالهای اخیر با حمایت و ترویج جهاد کشاورزی شهرستان بذور اصلاح شده گندم استفاده می شود.

۳-۵- بررسی میزان تولیدات:

تولید محصولات کشاورزی توسط عوامل زیادی کنترل می شوند که می توان به مدیریت مزرعه، میزان ورودی نهاده ها و عناصر تقویتی، میزان بارش و موقعیت آب و هوایی منطقه و خاک را نام برد.

جدول شماره (۵- ۱): بهره برداری های کشاورزی بر حسب نوع فعالیت ۱۳۸۲

استان	زراعت	باغداری	تولید گلخانه ای	پرورش ماکیان	پرورش زنبور عسل	پرورش دام بزرگ	پرورش دام کوچک
کل کشور	۲۸۲۱۵۶۰	۲۲۷۶۴۵۲	۸۵۱۱	۲۱۸۵۶۰۰	۷۵۱۸۲	۱۲۸۶۴۷۶	۱۵۵۹۰۰۱
مرکزی	۶۰۵۴۸	۶۵۰۱۸	۵۹۷	۳۷۸۵۵	۲۰۶۴	۳۶۲۷۱	۳۸۸۲۳

ماخذ: مرکز آمار ایران

محصولات تولیدی این منطقه را گندم و جو (آبی)، یونجه، طالبی، پنبه و محصولات باغی تشکیل

می دهد.

جدول شماره (۵-۲): سطح زیر کشت محصولات آبی و دیم منطقه

نام محصول	گندم آبی (هکتار)	جو آبی (هکتار)	پنبه (هکتار)	طالبی (هکتار)	باغات (هکتار)
نام روستا	آوه				
	۴۵۰	۱۲۰	۲۵۰	۴۰۰	۴۰۰

جدول شماره (۵-۳): میزان عملکرد محصولات به تفکیک کشت

نام محصول	گندم آبی (تن در هکتار)	جو آبی (تن در هکتار)	پنبه (تن در هکتار)	طالبی (تن در هکتار)
میزان عملکرد	۲/۵ - ۷	۲ - ۵/۵	۱/۵ - ۳/۵	۱۵ - ۳۰

۵-۳-۱- بررسی وضعیت گلخانه های استان مرکزی:

در سالهای اخیر مسئولین بخش کشاورزی استان مرکزی به منظور افزایش تولیدات کشاورزی و ایجاد اشتغال بالاخص فارغ التحصیلان کشاورزی اقدام به توسعه محصولات گلخانه ای کرده اند. در این خصوص می توان به برنامه ریزیهای به عمی آمده در احداث شهرک های گلخانه ای در سطح استان طی سالهای ۸۳-۱۳۸۱ اشاره نمود. طبق برنامه ریزیهای انجام شده تعداد شهرک های گلخانه ای مصوب شده در سطح استان شامل ۴ منطقه می باشد، که در شهرستان های اراک، خمین، دلیجان و محلات قرار دارند. شهرک گلخانه ای واقع در شهرستان اراک (امان آباد) به مساحت ۱۰۰ هکتار می باشد که قطعه بندی واحدها در آن صورت گرفته و حدود ۴۰ درصد واحدها نیز به فارغ التحصیلان

کشاورزی واگذار گردیده است ولی هنوز به بهره برداری نرسیده است، شهرک گلخانه ای خمین ۱۰۳ هکتار بوده و در حال حاضر کارهای مطالعاتی آن در حال انجام می باشد، شهرک گلخانه ای محلات به مساحت ۱۰۰ هکتار بوده که کارهای زیر بنایی آن در حال انجام می باشد و شهرک گلخانه ای دلیجان نیز در مرحله حفر چاه می باشد که در صورت مناسب بودن وضعیت آب در منطقه، اقدامات لازم جهت احداث شهرک صورت می گیرد.

۵-۳-۲- بررسی وضعیت گلخانه های موجود در ساوه:

گلخانه های ساوه شامل ۳ بخش مرکزی، بخش نوبران و بخش غرق آباد می باشند.

جدول شماره (۵-۴): بررسی وضعیت گلخانه های ساوه

نام بخش	مساحت گلخانه (متر مربع)	تعداد بهره بردار
مرکزی	۳۵۵۰۰	۱۲
نوبران	۱۱۰۰۰	۴
غرق آباد	۵۵۰۰	۴

بهره برداران بیشتر در زمینه تولید سبزی و صیفی فعالیت می کنند. در بخش مرکزی ۹۵۰۰ متر مربع گلخانه تولید گل و گیاه (گل رز) احداث شده است که فعالیت چشمگیری ندارد، همچنین تعداد ۸ بهره بردار در گلخانه ای به مساحت ۱۶۰۰۰ متر مربع در زمینه تولید نهال زیتون فعالیت می کنند.

۵-۳-۳- شهرک گلخانه ای آوه:

لازمه ایجاد مجموعه گلخانه ای، امکاناتی می باشد که در همه نقاط کشور پدیدار نمی گردد، شهرک گلخانه ای آوه دارای ویژگیهای منحصر به فردی جهت احداث گلخانه می باشد که این ویژگیها

عبارتند از:

۱- خاک حاصلخیز

۲- منابع آبی مناسب با EC پایین

۳- فراهم بودن امکاناتی از قبیل برق، تلفن و گاز

۴- عبور اتوبان از نزدیکی این شهرک

۵- نزدیکی به پایانه گل و گیاه اراک

۶- نزدیکی به منطقه آزاد تجاری سلفچگان و فرودگاه بین المللی امام خمینی (ره)

فاز دوم در محل تلاقی اتوبان ساوه - سلفچگان و جاده قم - ساوه واقع شده است و به طول ۴/۵ کیلومتر و عرض متوسط ۷۰۰ متر می باشد و چون از وسط این اراضی محورهای اصلی کشور، شبکه اصلی گاز، برق و در مجاورت ایستگاه فشارشکن گاز می باشد و دارای منبع آبی وسیع، ۴ حلقه چاه عمیق با مجموع دبی مجاز ۱۴۰ لیتر در ثانیه می باشد موقعیت برتری را نسبت به فاز ۱ دارا می باشد.

شکل شماره (۵-۱): نمایی طبیعی از شهرک گلخانه ای آوه فاز ۱

شکل شماره (۵-۲): نمایی طبیعی از شهرک گلخانه ای آوه

شکل شماره (۵-۳): نمایی از واحدهای احداث شده در مجتمع فاز ۱

شکل شماره (۴-۵): نمایی از واحدهای احداث شده در مجتمع گلخانه ای آوه فاز ۱

جدول شماره (۵-۵): سطح زیر کشت محصولات گلخانه ای در کشور در سالهای ۸۲ و ۸۱ (واحد: هکتار)

استان	اولویت	سال ۱۳۸۱	سال ۱۳۸۲
تهران	۱	۱۳۳۳	۱۵۴۴
اصفهان	۲	۷۶۶	۸۲۰
جیرفت	۳	۵۴۴	۸۰۵
مرکزی	۴	۲۶۱	۲۷۶
خوزستان	۵	۲۴۹	۲۷۹
مازندران	۶	۲۲۰	۲۶۵
یزد	۷	۱۶۱	۲۵۹
کرمان	۸	۶۷	۷۲
سیستان و بلوچستان	۹	۴۸	۸۲
فارس	۱۰	۳۵	۳۹/۶
سمنان	۱۱	۲۸	۳۹/۴
خراسان	۱۲	۲۶	۴۳
گیلان	۱۳	۲۵	۳۸
کرمانشاه	۱۴	۲۰	۳۰
هرمزگان	۱۵	۱۶	۲۴
آذربایجان شرقی	۱۶	۱۱/۹	۱۲/۹
گلستان	۱۷	۱۰/۶	۱۰/۸
همدان	۱۸	۹/۳۷	۱۲/۱۸
سایر استانها	-	۳۴/۷	۷۷/۶
جمع		۳۸۷۱/۱۳	۴۷۳۳/۳۴

ماخذ: سازمان کشاورزی استان مرکزی

۴-۵- شیوه های مناسب کاشت، داشت و برداشت محصولات پیشنهادی هر واحد مجتمع:

شهرستان ساوه قابلیت کاشت محصولاتی گلخانه ای از قبیل گلهای زینتی، محصولات سبزی و صیفی (گوجه فرنگی، خیار، فلفل گلخانه ای) را دارا می باشد که در زیر به نحوه کشت محصولاتی مانند خیار، گوجه فرنگی، و گل های زینتی می پردازیم.

۵-۴-۱- گوجه فرنگی گلخانه ای:

منشأ گوجه فرنگی از آمریکای جنوب (مکزیک، اکوادور، پرو و شیلی) است.

۵-۴-۱-۱- شرایط آب و هوایی مطلوب:

گوجه فرنگی محصول فصل گرم و حساس به یخبندان است. حساسیت میوه آن به سرما بیشتر از شاخ و برگ است. منطقه مورد کشت باید دارای حداقل ۴ ماه هوای گرم باشد. دمای مطلوب روزانه ۲۵-۳۰ درجه سانتیگراد (جهت رشد رویشی و زایشی)، دمای مطلوب شبانه ۱۶-۲۰ درجه سانتیگراد (جهت رشد رویشی و زایشی) و دمای مطلوب میوه دهی ۱۸-۲۴ درجه سانتیگراد و در دمای کمتر از ۱۵ درجه و بیشتر از ۲۰ درجه سانتیگراد میوه دهی آن ضعیف است.

نیاز آبی آن در گلخانه حدود ۱ لیتر در روز برای گیاه بالغ یا ۶۵ لیتر در هر بوته در طول دوره رشد و یا ۴۴۰-۳۰۰ لیتر در متر مربع سطح زیر کشت است.

PH مطلوب بین ۶/۵-۶ است. در PH کمتر از ۵/۵ کمبود منیزیم و زیادی آلومینیوم و منگنز

مشاهده می شود.

۵-۴-۱-۲- کیفیت آب:

کیفیت آب آبیاری عامل مهمی است که در روی گیاه و در دراز مدت روی ترکیب خاک یا محیط ریشه اثر می گذارد. وجود حشره کش ها به ویژه علف کش ها در آب سطحی و زیرزمینی بر کیفیت آب آشامیدنی و آب مورد نیاز بخش کشاورزی اثر منفی می گذارد. گوجه فرنگی به اکثر علف کش ها حتی در کمترین غلظت حساس است مقدار آب بستگی به تعداد گیاه و روش پرورش گیاه دارد

اما کیفیت آب باید خوب باشد و کیفیت آب بستگی به منبع تهیه و عاری بودن از مواد معلق و

حل شده دارد.

۴-۵-۱-۳- تراکم کاشت:

معمولاً تراکم بوته، ۲-۳ گیاه در متر مربع می باشد، به عبارتی $0/4 - 0/35$ متر مربع فضا برای هر گیاه لازم است.

۴-۵-۱-۴- برداشت:

میزان عملکرد گوجه فرنگی در شرایط مطلوب ۶۲ کیلوگرم در متر مربع یا ۲۱ کیلوگرم در هر بوته می باشد.

۴-۵-۱-۵- آفات:

مهمترین عامل در انتقال ویروس به گیاهان هستند که در زیر به چند آفات مهم گوجه گلخانه اشاره می کنیم:

۱. مگس سفید گلخانه ای ۲. کنه ها ۳. شته ها ۴. تریپس ۵. سفیدک حقیقی

۴-۵-۲- خیار گلخانه ای:

خیار با نام علمی Cucumis sativas گیاهی علفی از خانواده کرویپیان می باشد منشاء را کشور هندوستان می دانند.

۴-۵-۲-۱- شرایط محیطی مناسب خیار گلخانه ای:

حداقل دمای مورد نیاز حدود ۱۸-۱۶ متوسط دما ۲۷-۲۲ و حداکثر دما ۳۲-۳۰ درجه است. متوسط دما در روز ۲۵ و در شب ۲۰ درجه باید باشد. در دمای ۱۸ درجه رشد خیار کند و در دمای کمتر از ۱۰ درجه رشد سریعاً کند و در دمای نزدیک صفر فعالیت گیاه به کلی متوقف می شود.

نیاز آبی گیاه خیار حدود ۱۰۰۰-۸۰۰ لیتر آب در متر مربع است. آبیاری کامل در روزهای اول بعد از نشاکاری لازم است و پس از دو هفته باید آبیاری را کاهش داد تا تشکیل ریشه جدید تحریک شود و آنگاه آبیاری به طور منظم انجام شود.

در سیستم هیدروپوسیک، آبیاری قطره ای هر ۲ ساعت یک بار و هر بار به مدت ۱۵ دقیقه انجام می شود..

۵-۴-۲-آفات:

مهمترین آفات شته، تریپس، کنه، مگس سفید و مینوز هستند.

۵-۴-۳-بازاریابی:

- فروش مستقیم

- عاملین فروش مطمئن

- تبلیغات

- تولید در زمان مناسب (مثلاً ۲۸ اسفند و یا نیمه دوم اسفند بهترین زمان فروش

محصول خیار است). معمولاً برداشت های پایانی کیفیت تازه خوری چندانی ندارند و بهتر است

تبدیل به خیار شور شوند. جمع آوری بوته ها و حذف کامل ریشه و برگ و دور کردن آنها از گلخانه

ضروری است. می توان بوته های جمع آوری شده را کمپوست کرد و مجدداً مورد استفاده قرار داد.

۵-۴-۳- پرورش گل‌های زینتی (رز شاخه بریده):

جنس زر با ۲۰۰-۱۵۰ گونه نیم دائم بیر تا قران کننده متعلق به خانواده Rosaceae بوده و قرن‌هاست که کشت می شود این گونه با دامنه وسیعی از عادات رشد در آسیا، شمال آفریقا و آمریکای شمالی و اروپا یافت می شوند.

۵-۴-۳-۱- کشت رز:

رز دامنه وسیعی از شرایط محیطی را تحمل می نماید ولی معمولاً محل باز و آفتابگیر را ترجیح می دهد. رشد رز در خاکهای مرطوب با حاصلخیزی متوسط و غنی از هوموس با زهکشی مناسب بهتر صورت می گیرد. ولی بسیاری از باغهای معروف رز در جهان دارای خاکهای سبک و یا حتی شنی می باشند. بسیاری از رزهای جدید را می توان با پیوند بر روی پایداری مناسب در هر نوع خاکی کشت نمود ولی در خاکهای سبک لازم است کوددهی و آبیاری بیشتر و همچنین پوشش (مالچ) استفاده شود.

خاکی که قبلاً برای رز استفاده گردیده به دلیل وجود ارگانیزم های مضر، برای کشت مجدد رز مناسب نیست. در این شرایط تعویض خاک یا استریل نمودن آنها تنها راه چاره بوده و یا کشت باید در محلی جدید انجام شود. بهترین زمان کاشت زمستان یا اوایل بهار می باشد

میزان آب مورد نیاز رزها بستگی به نوع خاک و فصل دارد. خاکهای سبک نیاز به تعداد دفعات آبیاری بیشتر نسبت به خاکهای سنگین دارند. آبیاری بایستی طوری تنظیم گردد که خاک مرطوب بوده و حالت خیس و اشباع نداشته باشد. دور معمول آبیاری معمولاً طی فصل زمستان به ۱۰-۷ روز یکبار یا

فواصل زمانی بیشتر می رسد و در فصل تابستان این فاصله به ۶-۴ روز یکبار تقلیل می یابد. آبیاری های سبک در فواصل کوتاه مضر می باشد. زیرا در هر آبیاری بایستی خاک به طور کامل خیس شود. آبیاری دستی موجب صرف هزینه بیشتر و همچنین فشردگی بستر کشت می گردد.

۵-۴-۳-۲- برداشت:

پایان عمر گلها روی پایه مادری با تغییر رنگ، بسته شدن گلبرگها و در نهایت پژمردگی یا ریزش گلبرگها همراه است ولی در گلهای شاخه بریده در مقایسه با پایه مادری معمولاً تحت شرایط یکسان طول عمر گلها کوتاه تر می باشد. فاکتورهایی نظیر رقم، نور، دما، کودهی، آبیاری، رطوبت، کنترل آفات و بیماریها، آلودگی هوا و مرحله نمو گل در زمان برداشت، تعیین کننده کیفیت گل در زمان تولید می باشند و بطور غیر مستقیم طول عمر گلهای شاخه بریده را تحت تاثیر قرار می دهند. گروه دیگر عوامل پس از برداشت نظیر دما و رطوبت نسبی محیط، میزان تولید اتیلن، حساسیت گل به اتیلن، آلودگی به میکروارگانیسمها، تنفس میزان از دست دادن آب و روش برداشت، زخم یا آسیبهای وارد شده، گرده افشانی و تلقیح و نامناسب بودن شرایط حمل و انبار داری نیز دوام گل پس از جدا شدن از بوته مادری را تحت تاثیر قرار می دهند.

یکی از مهمترین فاکتورها در طول دوره رشد زمستانه داخل گلخانه رطوبت نسبی می باشد. یعنی افزایش رطوبت از حد خاصی باعث کاهش طول عمر گل می گردد. افزایش رطوبت گاهی از جنبه های دیگری نظیر طغیان بیماریهای قارچی نیز مضر می باشد.

مرحله شکوفایی گل در زمان برداشت نیز یکی از مهمترین موارد موثر در طول عمر گل می باشد. معمولاً گلها را باید در اولین فرصت پس از تشخیص رسیدگی (توانایی شکوفایی کامل و حفظ کیفیت پس از چیدن) برداشت نمود. معمولاً توصیه می شود که گلها در اواخر بعد از ظهر برداشت شوند. دمای انبار باید متناسب با گونه یا رقم مورد نظر با گلهایی مانند رز که از مناطق معتدل منشأ گرفته اند. بهتر است در انبارهای سرد با دمای $0/5$ درجه سانتیگراد تا 4 نگهداری شوند. پیری طبیعی عامل اصلی پایان عمر گلهای شاخه بریده نیست بلکه پژمردگی (تنش آب) علت اصلی پایان عمر گلهای شاخه بریده می باشد. این تنش در اثر انسداد آوند و کاهش هدایت آب در ساقه و یا از دست دادن آب بخصوص از طریق گلبرگها ایجاد می شود. مطالعات بر روی رز دخالت 3 گروه تنظیم کننده رشد را در کنترل پیری به اثبات رسانیده، سیتوکنین ها سبب به تاخیر انداختن پیری و ابسایزیک اسید و اتیلن آن را تسریع می نمایند.

فصل ششم: مطالعات اقتصادی

جمعیت و نیروی انسانی به عنوان عامل تعیین کننده حرکات اقتصادی مورد بررسی قرار می گیرد. انسان نه تنها حرکات روزمره اقتصادی را به پشتوانه کار خویش و با کمک این وسایل امکان پذیر می کند. بلکه با پرداختن به امور پژوهشی و تحرک اجتماعی باعث رشد و توسعه اقتصادی جامعه را باعث می شود. توسعه اقتصادی با عامل زمان پیوند نزدیکی دارد و زمان نیز مستقیماً به عامل رشد جمعیت، حرکات جمعیتی و تغییرات پدید آمده با اوضاع طبیعی و جغرافیایی ارتباط می یابد.

بررسی روند رشد اقتصادی منطقه نشان می دهد که رشد اقتصادی در روستا با الگوهای رفتاری، سطح آگاهی مردم، مکانیزاسیون و مدیریت اصولی مزارع ارتباط مستقیمی دارد و اهمیت دادن به این مسائل مساوی است با رشد و توسعه همه جانبه روستا در تمام ابعاد موجود.

مهمترین بخش تولید و اقتصاد روستا در بخش کشاورزی انجام می گیرد و رکن اصلی در آمد روستاییان از کشاورزی و دامداری تامین می شود سپس آب و زمین از مهمترین عوامل کنترل این درآمد می باشد که مرغوب و کم بودن هر کدام از این عوامل باعث بلا استفاده ماندن دیگری شده و پایین آمدن درآمد و تولید را موجب می شود. طبق بررسی به عمل آمده خاک کشاورمان از لحاظ محدودیت و عناصر مضر مشکلی ندارد و به غیر از نواحی جنوبی کشور بقیه اراضی از لحاظ شوری نیز با استانداردهای لازم برای زراعت مشکل ندارند و عناصر خاکی را نیز می توان یا به شکل طبیعی و یا بصورت مصنوعی به خاک اضافه کرد اما بزرگترین مسأله برای مناطق خشک و نیمه خشک کمبود آب می باشد و همانگونه که گفته اند آب موجب آبادانی است و هر جا آب به حد کافی موجود باشد دارای

کشاورزی قوی با اقتصاد کارآمد می باشد و کمبود آب باعث تخریب اراضی و خالی شدن روستاها و مهاجرت به شهرها می شود و با توجه به کمبود آب که با آن مواجه هستیم با بکارگیری روشهای جدید و مدرن آبیاری در مزارع می توانیم از حداقل آب بیشترین استفاده را ببریم و سطح زیر کشت مزارع را تا میزان ۲ برابر افزایش دهیم که در این منطقه متأسفانه آبیاری مزارع به روش غرقابی صورت می گیرد و اگر در زمینه روشهای مدرن و پیشرفته آبیاری (آبیاری قطره ای و بارانی و...) به کشاورزان آموزشهای لازم داده شود و تسهیلات لازم برای اینکار در اختیار آنها قرار گیرد کشاورزی منطقه از رونق بهتری برخوردار شد و باعث پیشرفت و بهبود اقتصاد روستا می شود.

۱-۶- بررسی وضعیت دسترسی به امکانات زیر بنایی شامل راههای دسترسی آب شرب، برق، سوخت و امکانات مخابراتی:

منطقه مورد مطالعه دارای لوله کشی آب آشامیدنی می باشد همچنین شبکه اصلی گاز، برق از وسط این مجتمع عبور کرده است و با توجه به منابع آبی وسیع روستا بهره برداران شهرک گلخانه ای برای تأمین آب با مشکلی روبرو نمی باشند، وجود ایستگاه فشار شکن گاز در مجاورت شهرک و برخورداری شهرک گلخانه ای آوه از نعمت گاز طبیعی بسیار حائز اهمیت می باشد، وجود گاز طبیعی بعنوان سوختی سالم و ارزان برای تولید محصولات گلخانه ای از اهمیت خاصی برخوردار می باشد و بهره برداران برای تأمین سوخت در زمستان با مشکلی روبرو نمی باشند و هزینه های تولید نیز کاهش می یابد.

همچنین منازل روستا دارای تلفن ثابت می باشد و از زمانی که تلفن به خانه های روستا کشیده شده است مرکز مخابرات روستا به حالت نیمه فعال درآمده و تبدیل به پست بانک (دفتر پستی) شده

است.

۲-۶- بررسی توانایی منطقه در فراهم آوری فن آوری مورد نیاز نهاده های تولیدی و سازه ها و نیروی انسانی متخصص و ماهر:

در شهرستان ساوه سابقه کشت محصولات گلخانه وجود دارد، همچنین با توجه به نزدیکی مجتمع گلخانه ای به شهرستان ساوه نهاده های تولیدی و سازه ها از ساوه تأمین می گردد در نتیجه برای تأمین نهاده ها مشکلی وجود ندارد.

در واگذاری واحدهای گلخانه ای آوه فارغ التحصیلان کشاورزی در اولویت می باشند همچنین به ازای هر واحد گلخانه یک نفر فارغ التحصیل کشاورزی به عنوان مشاور با بهره بردار همکاری می نماید که این امر باعث می شود که دو نیروی علم و تجربه در کنار یکدیگر قرار گرفته و باعث افزایش بهره وری و اشتغال زایی برای فارغ التحصیلان کشاورزی گردد.

همچنین بازدید اهالی روستا و روستاهای اطراف باعث ارتقاء سطح تفکرات و دانش آنها و روی آوردن کشاورزان به سوی این قبیل طرحهای کشاورزی می گردد و این امر موجب استفاده بهینه از منابع موجود در روستا و در نتیجه افزایش درآمد روستائیان می گردد و نتیجه آن آبادانی بیشتر روستاها و عدم مهاجرت روستائیان بخصوص جوانان به شهرها می گردد.

۳-۶- بررسی سابقه تولید محصولات مختلف گلخانه ای و پیشنهاد نوع تولید مناسب واحدهای گلخانه ای و الگوی کشت مجتمع با توجه به ظرفیت ها و منابع موجود و در نظر گرفتن مطالعات بازاریابی و بازار رسانی داخلی و خارجی:

در شهرستان ساوه کشت محصولات گلخانه ای از قبیل سبزی و صیفی و گل رز صورت می گیرد، البته در کشت گل رز فعالیت چشمگیر وجود ندارد. در شهرک گلخانه ای آوه قابلیت تولید کل این محصولات وجود دارد و از نظر تامین نهاده ها نیز با مشکلی روبه رو نمی باشیم و بهره بردار می تواند به کشت هر کدام از این محصولات مبادرت ورزد البته تولید سبزی و صیفی در اولویت می باشد. بازار رسانی محصول در برگیرنده هزینه های بسته بندی، درجه بندی، انبارداری، حمل و نقل و کارمزد عمده فروش است. در فرایند بازار رسانی، اهداف و برنامه ریزی باید به گونه ای انجام شود که هزینه های فوق کاهش یابد. خرید ظروف بسته بندی در مقیاس وسیع، از مزیت های صرفه های مقیاس برخوردار است.

بسته بندی و انبارداری کوتاه مدت به منظور داشتن یک محموله بزرگتر که هزینه های حمل و نقل را کاهش دهد. از رموز موفقیت در بازار رسانی است. در عین حال باید توجه داشت که انبارداری نباید طولانی شود و گرنه رطوبت از دست می رود و بازار پسندی آن کاهش می یابد. عرضه مستقیم محصول به سطح خرده فروشی می تواند هزینه های بازار عمده فروشی را کاهش دهد.

محصولاتی از قبیل خیار، گوجه فرنگی و فلفل گلخانه ای در خود شهرستان ساوه به مصرف می رسند و مجتمع گلخانه ای به بازار میوه و تره بار ساوه نزدیک بوده و تولید کننده دغدغه ای برای

فروش محصول خود ندارد و محصول خود را می تواند در بازار میوه و تره بار به فروش برساند و مجتمع گلخانه ای به جاده اصلی نزدیک بوده و همچنین مجتمع گلخانه ای از شمال به اتوبان ساوه - سلفچگان و از جنوب به جاده ساوه - قم مشرف می باشد در زمینه حمل و نقل نیز با مشکلی رو به رو نمی باشند. تنها تولید کنندگان باید طوری برنامه ریزی کنند که برای انتقال محصولات خود به صورت گروهی اقدام کنند تا هزینه حمل و نقل آنها کاهش یابد، چون هزینه حمل و نقل محصولات به صورت انفرادی زیاد می باشد و اقتصادی نمی باشد و در زمینه فروش گل نیز بهره برداران محصولات خود را به بازار گل و گیاه در تهران می فرستد. البته برای امر صادرات باید پیش بینی های لازم در زمینه حمل و نقل، بسته بندی و بازاریابی محصول انجام شود.

۴-۶- تعیین زمانبندی تولید محصولات گلخانه ای متناسب با کشش بازارهای محلی و کشوری و انرژی مصرفی:

در بحث تولید محصولات کشاورزی تولید کننده باید به مسائل عرضه و تقاضا در بازار توجه داشته باشد یعنی تولید کننده بداند که چه محصولی را در چه زمانی تولید کند که بازار از بیشترین تقاضا برای این محصول برخوردار باشد. در بحث تولید محصولات گلخانه ای بهترین زمان تولید در ۶ ماهه دوم سال می باشد زیرا در این زمان به علت شرایط نامساعد آب و هوایی امکان تولید این محصولات در هوای آزاد نمی باشد و محصولاتی نیز که در بازار وجود دارد به صورت انباری بوده که از کیفیت خوبی برخوردار نمی باشد. لذا تولید این محصولات (خیار، گوجه و...) در گلخانه به صرفه بوده و توجیه اقتصادی دارد.

البته در این موقع از سال به علت نامساعد بودن شرایط آب و هوایی (سردی هوا) تولید کننده

مجبور است برای ایجاد شرایط مناسب کشت محصولات در داخل گلخانه از سیستمهای گرمایشی استفاده کند که این سیستمهای گرمایشی نیز برای تولید گرما نیاز به مصرف سوختهایی از قبیل گازوئیل - گاز و... دارند ولی باز هم با توجه به هزینه سوخت مصرفی تولید محصول مقرون به صرفه می باشد. و اگر از گاز استفاده شود هزینه سوخت مصرفی کاهش می یابد و هزینه تولید محصول نیز بالطبع کاهش می یابد.

۵-۶- بررسی موقعیت و وضعیت موجود ترمینال ها، بازارهای محصولات گلخانه ای و مسائل و مشکلات مربوط و ارائه راهکارهای متناسب در ارتباط با مجتمع مورد نظر:

بازاریابی محصولات و در دست داشتن بازار از مهمترین عوامل تولید می باشد و در قرن حاضر بازاریابی بصورت حرفه ای و حتی به صورت رشته تحصیلی در آمده است چرا که اگر ما در تمام مراحل تولید کالایی، موفق باشیم ولی نتوانیم آن کالا را به قیمت مناسب و در زمان مناسب به فروش برسانیم، تولید کننده موفق نبوده ایم. شرکتهای بزرگ و شهری سرمایه گذاری های زیادی در بحث بازاریابی محصولات انجام می دهند و از طرف دیگر به فروش مناسب و به موقع چندین برابر این سرمایه گذاریها را بدست می آورند و به این دلیل اکثر این شرکتها نیز موفق هستند و سریع پیشرفت می کنند.

اما متأسفانه در روستاها این مسائل در حاشیه قرار دارد و یا شاید حتی اصلاً جایی برای بحث نداشته باشد و تنها کاری که یک کشاورز انجام می دهد محصول را برداشت می کند و به دست دلال می دهد و به حداقل قیمت فروش نیز قانع است.

البته به دلیل احتیاجات مالی نمی تواند محصول را انبار کند تا در زمان مناسب بفروشد در نتیجه از تولید یک محصول فقط زحمت و کارگری نصیب کشاورز می شود و سود اصلی به جیب دلال می رود.

البته در این منطقه اصلی ترین تولید، محصول گندم است که توسط تعاونی روستایی خریداری می شود و طالبی که خریدار با ماشین سر مزرعه از کشاورزان خریداری می نماید یا به میدان میوه و تره بار فروخته می شود.

در زمینه بازار فروش محصولاتی از قیل خیار، گوجه، فلفل گلخانه ای در منطقه با مشکلی مواجه نیستیم چون این محصولات در بازار داخلی شهرستان ساوه به مصرف می رسند و بازارهای محلی و داخل استان از کشش خوبی برای این محصولات برخوردار می باشند با توجه به اینکه بیشتر راههای ارتباطی کشور (مانند اصفهان، قم، تهران و...) از سلفچگان می گذرد و مجتمع به سلفچگان نزدیک می باشد (حدود ۴۵ کیلومتر) این منطقه نقش بسیار مهمی در فروش و انتقال محصولات به سایر نقاط ایران دارا می باشد.

برای فروش گل نیز می توانیم محصولات گلهای زینتی تولیدی مجتمع را با توجه به نزدیکی مجتمع گلخانه ای به تهران، در بازار گل و گیاه تهران به فروش برسانیم. البته برای فروش محصولات تولیدی این مجتمع (گلهای زینتی) می توانیم در نمایشگاههای گل و گیاه که دایر می شوند شرکت نموده و تولیدات این مجتمع را در آنجا عرضه نماییم که هر چه تولیدات ما از کیفیت بالاتر و قیمت مناسبتری برخوردار باشد توجه خریداران بیشتری به این محصولات معطوف می گردد و می توانیم بازار فروش بسیار خوبی را بدست بیاوریم.

محصولات گلخانه ای به علت فساد پذیر بودن آنها باید سریع به بازار منتقل شوند چون اگر تولید کننده محصول خود را تولید نماید ولی نتواند آنرا به فروش برساند. با فاسد شدن این محصولات مواجه

می شود و هر چه دیرتر این محصولات را به بازار عرضه کنند این محصولات کیفیت خود را از دست می دهد و در نتیجه این محصولات با افت قیمت روبرو می شوند و باعث کاهش در آمد تولید کننده می گردد که با احداث انبار مجهز و سردخانه می توانیم این مشکل را مرتفع سازیم.

با توجه به اینکه در بعضی از مواقع با کاهش قیمت محصولات در بازار مواجه هستیم و تولید کننده مایل به عرضه محصولات خود به بازار نمی باشد. اگر در این مجتمع انبار و سردخانه مجهز و مکانیزه وجود داشته باشد تولید کننده می تواند محصولات خود را انبار نموده و در زمانی که وضعیت قیمت بهبود افت محصولات خود را بدون اینکه از کیفیت آن کاسته شده باشد به بازار عرضه نماید که البته تحقیقاتی درباره ساختن انبار باید انجام شود:

۱. مطالعه درباره میزان و نوع محصولی که می خواهیم در انبار نگهداری نماییم.

۲. توزیع فصل محصول: یعنی محصولی که می خواهیم نگهداری نماییم در چه زمانی می خواهد به بازار عرضه گردد.

۳. امکان استفاده مکمل از انبار: بدین معنی که بررسی نماییم که اگر مثلاً انباری برای سیب می سازیم آیا می تواند برای نگهداری محصولات دیگر نظیر گلابی نیز مورد استفاده قرار گیرد.

۴. وجود امکانات حمل و نقل

البته برای بازاریابی محصولات تولیدی مجتمع مورد نظر و برای اینکه بازار فروش مناسبی را برای محصولات تولیدی داشته باشیم می توانیم در مجتمع منطقه اقدام به تشکیل شرکت تعاونی تولید نماییم که این شرکت تعاونی علاوه بر خدماتی که به تولید کنندگان مجتمع ارائه می دهد میتواند در امر بازاریابی و بازار رسانی محصولات تولیدی نیز فعالیت نماید و با توجه به این امر که بازاریابی محصولات و در دست بازار مهمترین عوامل تولید می باشد چرا که اگر ما در تمام مراحل تولید کالایی موفق باشیم ولی نتوانیم آن کالا را به قیمت به فروش برسانیم، تولید کننده موفق نیستیم لذا این شرکت تعاونی می تواند به بازاریابی برای محصولات مجتمع، بازار فروش مناسبی را برای محصولات تولیدی پیدا کند و همچنین در امر صادرات نیز فعالیت نماید. بهره برداران مجتمع نیز دیگر با دغدغه فروش محصولات خود مواجه نمی باشد و همچنین این شرکت تعاونی ها می توانند با جمع آوری محصولات، هزینه های حمل و نقل را نیز کاهش دهند.

۶-۶- بررسی روشهای مناسب بسته بندی و حمل و نقل محصولات تولیدی:

متأسفانه یکی از بزرگترین نقاط ضعف تولیدات کشور عدم وجود بسته بندی مناسب و استاندارد می باشد که این ضعف در امر صادرات بسیار چشمگیر است. کیفیت کالا در بازارهای تجارتي، مسئله مهمی بشمار می رود. اکثر فروشندگان به کیفیت محصول توجه دارند. تولیدات باید از سطح کیفی بالایی برخوردار باشند تا در بازار رقابتي، میدان لازم را بدست آورند. هر محصولی که نتواند از نظر کیفیت با محصولات دیگر برابری کند نتوانسته است اطمینان مشتری را در بازار تجارتي کسب کند و از دور بازار خارج می شود.

۶-۶-۱- استفاده از تکنولوژی بسته بندی:

- ۱- در بسته بندی چیزی که به مقدار زیاد از آن استفاده می شود کارتن های مقوایی می باشد.
 - ۲- استفاده از بسته بندی سلوفان که بیشتر در مورد محصولات مثل قارچ و خرما صورت می گیرد که دارای ویژگیهای زیر می باشد:
 - باعث صرفه جویی در بسته بندی میشود.
 - حمل مواد غذایی به صورت بهداشتی صورت می گیرد.
 - ظاهر جذاب و مشتری پسند دارد.
- خيار بدون بذر هنگامی که برداشت می شود با سرعت آب از دست داده و پژمرده می شود، بنابراین باید دقت شود تا پس از برداشت، آنها را سریعاً به محل بسته بندی حمل نمایند. استفاده از نایلون پلاستیکی در صورتی که قصد انبار کردن خيار را داشته باشیم و یا بخواهیم آنها را به مسافت های دور حمل نماییم الزامی است. پس از انتقال خيار به کارگاه قبل از بسته بندی، درجه بندی می شود. درجه بندی بر مبنای کیفیت، شکل و اندازه می باشد. جدا سازی و درجه بندی به نحوی که محتویات هر بسته یکنواخت باشد باعث فروش بهتر شده و معمولاً سبب کسب درآمد بیشتر می گردد.
- در گذشته گوجه فرنگی را در جعبه های چوبی ۲۰ کیلوگرمی ریخته و حمل می نمودند، گرچه این روش هنوز در بسیاری از نقاط ایران رایج است ولی برای حمل تجاری و مسافت های طولانی به هیچ وجه مناسب نیست. امروزه از جعبه های پلاستیکی برای بسته بندی و حمل استفاده می شود که بسیار مناسب بوده و قابل شستشو و ضد عفونی می باشند. حجم ظروف و جعبه های بسته بندی، به طول مسافت حمل و همچنین مرحله رشد گوجه فرنگی بستگی دارد.

برای بسته بندی باید از روشهای مناسب استفاده شود یعنی نوع بسته بندی به صورتی باشد که جذاب بوده و از موادی استفاده شود که از کیفیت مناسبی برخوردار باشند و توانایی رقابت با محصولات خارجی مشابه را داشته باشند.

بسته بندی گل از حساسیت بیشتری برخوردار می باشد چون گل از حساسیت بیشتری نسبت به محصولات تره باری برخوردار می باشد و گل بیشتر برای امر صادرات مورد استفاده قرار می گیرد و چون بازار رقابتی گل از فشردگی بیشتری برخوردار می باشد و کشورهای زیادی در امر صادرات گل فعالیت می کنند باید بسته بندی گل به صورت مناسبی باشد بنابراین برای بسته بندی گل باید به نکات زیر توجه شود:

تمام قسمت های شاخه های گل باید واجد شرایط زیر باشند:

- کامل

- تازه

- عاری از آفات و انگل های گیاهی و صدمات آنها باشند.

- عاری از بقایای آفت کش و مواد اضافی دیگر که در ظاهر محصول تاثیر گذار باشند.

- عاری از معایت نمو باشند.

بسته بندی باید به گونه ای انجام شود که گلها در برابر صدمات فیزیکی، اتلاف رطوبت و شرایط

خارجی تحمیل شده و در جریان حمل محفوظ باشند.

برای این منظور از جعبه های مقوایی یا پلاستیکی با ابعاد $۳۰ \times ۳۰ \times ۱۲۰$ و یا در مورد برخی

از گلها از جعبه های $۳۰ \times ۵۰ \times ۱۲۰$ سانتیمتر استفاده می شود و در دو انتهای جعبه ها سوراخهایی

جهت گردش هوا و سرمادهی داخل جعبه وجود دارد که کل سطح آنها تقریباً ۵٪ از سطح هر دیواره انتهایی جعبه است. در بسته بندی معمولاً نیازی به استفاده از فویل یا کاغذ نیست ولی در صورت استفاده باید جلوی جریان هوا را نگیرد.

گل‌های حساس به زمین‌گرایی (خمیدگی سنبله) مانند گلابول باید به صورت ایستاده نگهداری و حمل شوند.

گل‌های حساس به کپک خاکستری باید با قارچکش قبل یا بلافاصله پس از برداشت سمپاشی شوند. لذا قبل از بسته بندی، گل‌ها خشک و به هیچ عنوان بطور مرطوب بسته بندی نمی شوند. در صورت وجود حشرات یا کنه روی گل‌ها، سمپاشی توسط سموم سیستمیک یا محلول‌های کنه کش انجام می شود.

روی هر جعبه باید مشخصات شرکت (بسته بندی) و یا توزیع کننده ثبت گردد. اطلاعات مربوط به

نوع محصول: شامل نام محصول - گونه یا جنس - واریته یا رنگ گل

نام محل تولید شامل: نام کشور - منطقه و شهر؛

همچنین خصوصیات تجاری شامل: کلاس محصول (ممتاز - کلاس I، کلاس II). کد طول شاخه

یا مقادیر حداقل و حداکثر طول - تعداد شاخه گل یا وزن خالص روی آن نوشته خواهد شد.

گل‌ها و گیاهان زینتی بویژه گل‌های شاخه ای، عمر قفسه ای محدودی دارند. برای بازارهای تجاری

نزدیک پرورش داده می شود تا مصرف کنندگان حداکثر استفاده را از طراوت و شادابی گل‌ها ببرند.

امروزه گل‌های شاخه ای با هواپیماهای باری، کشتی های تجاری و کامیونها به مسافت های دور حمل

می شوند. افزایش مدت زمان حمل، پیری گلها پس از حمل را شتاب می بخشد و پژمردگی گلها در طول حمل و نقل را افزایش می دهد.

جهت حمل گل به بازارهای فروش باید از وسیله های مناسب استفاده نمود. مثلاً در روزهای گرم سال استفاده از ماشینهای یخچال دار ضروری می باشد تا گلها کیفیت ظاهری مناسب خود را حفظ نمایند و دچار پژمردگی نشوند.

۶-۷- برآورد هزینه و در آمد انواع تولیدات در واحد گلخانه و اولویت بندی محصولات مختلف:

در شهرستان ساوه محصولات صیفی و تره باری و گل در گلخانه کشت می شوند و در این بخش ما به برآورد هزینه و در آمد دو محصول خیار و گل رز شاخه بریده می پردازیم و این دو محصول را با هم مقایسه می کنیم.

۶-۷-۱- برآورد هزینه و در آمد تولید خیار گلخانه ای:

جدول شماره (۶-۱): هزینه های جاری تولید محصول خیار (مساحت گلخانه ۳۶۰۰ مترمربع)

ردیف	شرح	مقدار/تعداد	ارزش واحد (ریال)	ارزش کل (ریال)
۱	بذر در دو دوره کشت	۱۶۰۰۰	۱۲۰۰	۱۹۲۰۰۰۰۰
۲	کود شیمیایی و گوگرد	۱۰۰۰	۴۰۰۰	۴۰۰۰۰۰۰
۳	کود حیوانی	۸۰ m ²	۶۰۰۰۰	۴۸۰۰۰۰۰
۴	هزینه برق مصرفی سالانه			۳۰۰۰۰۰۰
۵	هزینه سوخت (گاز)	۵۴۰۰۰ لیتر	۲۰۰	۲۶۰۰۰۰۰۰
۶	کارگر دائم	۲ نفر		۳۵۰۰۰۰۰۰
۷	جمع			۹۲۰۰۰۰۰۰
۸	پیش بینی نشده ۱۰٪			۹۲۰۰۰۰۰۰
۹	جمع کل			۱۰۱۲۰۰۰۰۰

درآمد حاصل از طرح:

جدول شماره (۶-۲): محاسبه سود ناخالص سالیانه خیار گلخانه ای

شرح	مقدار تولید در ۲ دوره kg	قیمت واحد (ریال)	ارزش کل (ریال)
خیار تولیدی دو دوره در سال ۷۹۲۰ بوته و هر بوته ۱۰ کیلوگرم در یک دوره	۱۵۸۴۰۰	۳۵۰۰	۵۵۴۴۰۰۰۰۰

بررسی سود خالص تولید خیار گلخانه ای:

هزینه های جاری - سود ناخالص = سود خالص

سودخالص = ۱۰۱۲۰۰۰۰۰ - ۵۵۴/۴۰۰ / ۰۰۰

سود خالص = ۴۵۳۲۰۰۰۰۰

۶-۷-۲- بررسی برآورد هزینه و در آمد تولید گل رز شاخه بریده:

جدول شماره (۶-۳): هزینه های جاری تولید گل رز شاخه بریده (مساحت گلخانه ۳۶۰۰ مترمربع)

ردیف	شرح	مقدار/تعداد	ارزش واحد (ریال)	ارزش کل (ریال)
۱	قلمه رز قرمز	۲۰/۰۰۰	۷۰۰	۱۴/۰۰۰/۰۰۰
۲	قلمه رز رنگی	۱۰۶۰۰	۴۰۰۰	۴۲/۴۰۰/۰۰۰
۳	کود شیمیایی	۳۰ کیسه	۴۰۰۰۰	۱/۲۰۰/۰۰۰
۴	کود حیوانی پوسیده	۷ تن	۲۱۴۲۸۵	۱/۵۰۰/۰۰۰
۵	کارگر دائم	۲ نفر		۳۵/۰۰۰/۰۰۰
۶	سم حفاظ گیاه	۳۵ لیتر	۴۲۸۵۷	۱/۵۰۰/۰۰۰
۷	سوخت (گاز)			۲۰/۰۰۰/۰۰۰
۸	جمع			۱۱۵۶۰۰۰۰۰
۹	پیش بینی نشده ۱۰٪			۱۱۵۶۰۰۰۰
	جمع کل			۱۲۷۱۶۰۰۰۰

درآمد حاصل از طرح:

جدول شماره (۶-۴): محاسبه سود ناخالص سالیانه تولید گل رز شاخه بریده

شرح	تعداد قلمه	تعداد گل تولید شده در طول سال	قیمت واحد (ریال)	ارزش کل (ریال)
گلدهی هر بوته حدود ۲۰ گل شاخه بریده در طول سال می باشد	۳۰۶۰۰	۶۱۲۰۰۰	۱۳۰۰	۷۹۵۶۰۰۰۰۰

با توجه به جدول بالا میزان سود ناخالص در پایان هر سال معادل ۷۹۵۶۰۰۰۰۰ ریال می باشد.

بررسی سود خالص تولید گل شاخه بریده رز:

هزینه های جاری - سود ناخالص = سود خالص

۱۲۷۱۶۰۰۰۰ - ۷۹۵/۶۰۰/۰۰۰ = سود خالص

سود خالص = ۶۶۸۴۴۰۰۰۰

تذکر: در محاسبه سود خالص دو محصول خیار و گل هزینه های ثابت طرح (هزینه احداث گلخانه)

منظور نگردیده است چون در اینجا ما این هزینه را برای هر دو محصول ثابت فرض کرده ایم..

با مقایسه سود خالص حاصل از دو محصول مشخص است که تولید گل رز اقتصادی تر بوده و میزان

سود بیشتری را عاید تولید کننده می کند ولی با توجه به اینکه کشت گل رز تجربه و مهارت بیشتری

را می طلبد در ابتدای تولید محصولات گلخانه ای کشت سبزی و صیفی به بهره برداران توصیه می

گردد.

۶-۸- تعیین نیروی انسانی مورد نیاز هر واحد گلخانه و نیز کل مجتمع گلخانه ای:

به ازای هر هکتار ۱۲ نفر در گلخانه مشغول به فعالیت می شوند یعنی برای هر ۱۰۰۰ متر مساحت

گلخانه ۱/۲ نفر مشغول به فعالیت می شوند در نتیجه در یک گلخانه ۵۰۰۰ متر، ۶ نفر مشغول به کار

می شوند که این افراد به صورت مستقیم مشغول به کار می شوند و به صورت مستقیم نیز در زمینه

تهیه نهاده های تولیدی، ساخت سازه های گلخانه ای، حمل و نقل، بازاریابی و فروش محصولات در

بازار، باعث اشتغال زایی می شود.

فصل هفتم: مسایل و مشکلات و راهکارها:

مقدمه:

امروزه پرورش و عرضه محصولات کشاورزی در تمام طول سال امری عادی است. این امر گرچه در جهان چندین دهه است که رواج دارد لیکن در ایران و خصوصاً در استان مرکزی عملی نوپاست که در سالهای اخیر گسترش ویژه ای پیدا کرده و امید است که با حمایت دولت و سرمایه گذاران بخش خصوصی گسترش و رواج بیشتری پیدا کند. در این رابطه به دلیل کمبود اطلاعات و عدم تجربه تولید کنندگان، بسیاری از مشکلات در حین کار برای بهره برداران پیش آمده که منجر به خسارت شده است.

۷-۱- سازه:

کشت محصولات گلخانه ای تقریباً در همه جا مقدور می باشد. اما به منظور تولید اقتصادی ۳ فاکتور را در نظر داشت: هزینه تولید، کیفیت مطلوب و بازار مطمئن. شرایط محیطی و نوع سازه انتخابی یکی از عوامل تأثیر گذار در هزینه تولید می باشد. به منظور کاهش هزینه تولید، مناسب ترین منطقه برای کشت محصولات گلخانه ای مناطقی است که زمستان ملایمی داشته باشد تا در فصل سرد بتوان با استفاده از انرژی خورشید و بدون نیاز به حرارت مصنوعی گرمای لازم برای رشد محصولات گلخانه ای را فراهم نمود، استان مرکزی به دلیل قرار گرفتن در منطقه سرد باعث شده که گلخانه داران با محدودیت زمانی مواجه شوند.

بدین صورت که به دلیل بالا بودن مصرف انرژی جهت گرم نگه داشتن محیط گلخانه باعث افزایش هزینه تولید خواهد شد. این امر منجر شده که برخی از تولید کنندگان عملاً یک دوره کشت داشته باشند و این خود باعث کاهش در آمد آنان شده است.

یکی از راهکارهایی که می تواند تا حدودی اثرات منفی فوق الذکر را کاهش دهد انتخاب سازه مناسب با شرایط موجود می باشد.

اکثر سازه های موجود در مناطق تولید دارای پوشش پلاستیک می باشند، این وضعیت باعث شده که گلخانه داران با دو مشکلی اساسی روبرو شوند: اولاً جهت گرم نگه داشتن محیط کشت به انرژی سوخت بسیار بالایی نیاز دارند و ثانیاً این نوع سازه ها باعث می شوند که در مواقعی که رطوبت نسبی محیط بالاست رطوبت موجود در هوای گلخانه به قطرات آب تبدیل شود و به صورت چکه بر روی گیاهان بریزد.

این پدیده باعث می شود بیماری به سرعت در گلخانه گسترش یابد و از طرف دیگر میزان عبور نور کاهش یابد. برای برطرف کردن این عیوب برخی از گلخانه داران از پوشش های دو یا سه لایه استفاده کرده اند. این تغییرات باعث شده که هزینه سوخت ۳۰ تا ۴۰ درصد کاهش یابد و همچنین اثر چکه سقف از بین برود و همچنین استفاده از گاز طبیعی به جای سوخت فسیلی می تواند باعث کاهش هزینه سوخت و در نتیجه کاهش هزینه تولید شود.

۲-۷- دانش و تجربه های گلخانه داران:

قبل از سال ۱۳۸۰ اکثر افرادی که در سطح استان به امر گلخانه داری پرداخته اند، کسانی بودند که تحصیلات دانشگاهی در این زمینه نداشته اند و بالطبع به دلیل اختلاف سطح تکنولوژی این روش

با تولید در فضای باز، تجربه و دانش این روش تولید را نداشته اند. لذا با آزمون و خطا و پرداخت زیان در سالهای اولیه، تجربه و مهارت لازم را به دست آورده اند.

در شرایط کنونی و در چند سال اخیر به دلیل حمایت دولت و تسهیلاتی که برای این امر اختصاص داده شده، عده ای از فارغ التحصیلان کشاورزی برای دسترسی به وام و کسب شغل و در آمد به کار گلخانه روی آورده اند. که ۸۰ درصد از آنها دانش و آگاهی و اطلاعات فعلی خود را جهت تولید در فضای گلخانه ناکافی می دانستند.

در شرایط حاضر دانشکده های کشاورزی راجع به مسائل گلخانه ای اطلاعات خاصی به دانشجویان نمی دهند. ضرورت گنجایش واحدهای درسی در این خصوص در بین دروس دانشگاهی خالی است.

۷-۳- بازار رسانی:

یکی از فاکتورهای موفقیت گلخانه داران در تولید، بازار رسانی صحیح و کارآمد می باشد. در بازار رسانی بایستی به چند نکته توجه نمود.

در مرحله اول ضمن تولید محصولی با کیفیت بالا، باید محصول را در بسته بندی مناسب قرار داد. در مرحله بسته بندی ضمن رعایت موارد بهداشتی باید میزان ضایعات را به حداقل ممکن برساند. نکته دوم که در بازار رسانی محصولات گلخانه مهم می باشد، این است که به دلیل کوچک بودن اندازه واحدها و پایین بودن تولید هر یک از بهره برداران در اکثر مواقع باعث می شود که هزینه حمل و نقل افزایش یابد و تولید کننده نتواند بازار مناسبی را برای محصول تولیدی به دست آورد. در این شرایط به دلیل کاهش قدرت تولید کننده در بازار بایستی محصول خود را با قیمت پایین و حتی زیر قیمت روز به میدان داران و یا سایر عوامل تولید بفروشد.

در این موارد لازم است که در شهرک های گلخانه ای اتحادیه ای متشکل از گلخانه داران بوجود آید. این تعاونی ها می توانند با جمع آوری محصولات ضمن کاهش هزینه حمل و نقل برای بهره برداران بازار مطمئنی را کسب و قیمت بالایی را بدست آورند. با ایجاد این شرایط حتی دست یابی به بازارهای خارجی بسیار آسان تر خواهد بود، از طرف دیگر خرید مواد اولیه از جمله بذر، کود و سم... از طریق اتحادیه باعث خواهد شد که با قیمت کمتری تهیه شود.

۴-۷- هزینه های جاری و سرمایه گذاری:

به مجموعه هزینه هایی که در یک فصل کشت صورت می پذیرد هزینه جاری می گویند. مانند خرید بذر، کود، سم، پرداختی به کارگران، هزینه سوخت و... با انجام مدیریت صحیح می توان هزینه ها را کاهش داد. در استان مرکزی به علت برودت هوا و نیاز به سوخت و پرداخت هزینه بالای انرژی، استفاده از پوشش های دو یا سه لایه توصیه می شود. ۸۰ درصد از گلخانه داران یکی از مشکلات اساسی در کشت گلخانه ای را برودت هوا ذکر کرده اند که باعث کاهش راندمان محصول می گردد.

از جمله مشکلات دیگر گلخانه داران افزایش روز افزون هزینه های تولید می باشد. در حالی که قیمت فروش محصولات ممکن است به دلیل ورود تولید کنندگان جدید به عرصه تولید، کاهش یابد و از طرف دیگر به علت عدم وجود زیر ساخت های مناسب امکان صادرات محصول برای اکثر تولید کنندگان فراهم نباشد. لزوم کنترل و حمایت بیشتر مراکز دولتی در جهت تامین نهاده های تولید با قیمت مناسب و اعطای یارانه های تولیدی جهت حمایت از تولید کنندگان ضروری به نظر می رسد. در صورت وجود اتحادیه منسجم و فعال نه تنها می توانند نهاده های تولید را به صورت کلی و با

قیمت مناسب تهیه کنند بلکه در امر فروش نیز می توانند فعالیت داشته و با عرضه محصول با حجم بالا در بازار داخل یا خارج سود آوری بیشتری داشته باشند. جهت ورود تولید کنندگان در عرصه بازارهای

خارجی ضمن راه اندازی تشکلهای تولیدی باید مراکز دولتی اعم از اداره بازرگانی و سازمان جهاد کشاورزی امکانات و اطلاعات لازم را برای تولید کنندگان فراهم آورند. امکاناتی از قبیل وسایل حمل و نقل مناسب، نقدینگی، یارانه های صادراتی، امکانات سردخانه جهت نگهداری محصول و...

۷-۵- حمایت دولت و خدمات زیر بنایی:

تولیدات گلخانه ای همانند دیگر فعالیت های کشاورزی از ریسک بالایی برخوردار است. منابع ریسک شامل ریسک تولید و ریسک بازار (قیمتی) می باشد. در بسیاری از کشورهای توسعه یافته و در حال توسعه، دولت به منظور کاهش ریسک در زمینه های مختلف دخالت کرده و حمایت مستقیم و غیر مستقیم را از کشاورزان به عمل می آورد. از آنجا که تولید محصولات گلخانه ای در ایران و بخصوص در استان مرکزی فعالیت جدیدی است و اطلاعات بهره برداران در سطح پایینی می باشد لازم است که از این تولید کنندگان حمایت شود. در زمینه حمایت های زیر بنایی و مالی خدماتی ارائه شده از جمله اعطای وام و احداث شهرک های گلخانه ای. اما در زمینه حمایت های نهادی فعالیتی صورت نگرفته، یکی از فعالیتهایی که در این زمینه بایستی انجام گیرد ارائه خدماتی جهت سهولت دسترسی به نهاده های تولید از قبیل کود، بذر، سم و سایر عوامل تولید است.

دیگر محدودیتی که گلخانه داران با آن روبرو می باشند، نوسان قیمت بازار است. یکی از راههایی که می توان برای رفع این مشکل پیشنهاد نمود بیمه قیمت فروش محصول می باشد. همچنین دولت

رأساً و یا با ترغیب بخش خصوصی می تواند سیستم بازار رسانی را فعال کرده و عرضه محصولات را در زمان طولانی تر و در مکان های مختلف اعم از داخل و خارج از کشور فراهم آورد. در این راستا راه اندازی تشکلهای گروهی و ایجاد تعاونی های تولید گلخانه داران بسیار مهم و ضروری می باشد.

summary:

In this research the area has been studied in case of social , cultural and economic aspects.

The main researched aspects are populations features of area,cultural educational and promotional agriculture sections and water sources that would be studied and analyzed separately.

The usable sources in this study are open studies and surveying the area , search and ask from rural council and inhabitants, valid statistics of agricultural part of MARKAZI province department and agricultural statistic information of SAVE department of agriculture , population statistics given from health clinics of rural parts and statistics of management and planing department of MARKAZI provinc.

منابع و مأخذ:

۱. دکتر محمد رضا حسندخت، ۱۳۸۴، مدیریت گلخانه (تکنولوژی تولید محصولات گلخانه ای)، انتشارات مرز دانش
۲. دورنمای توسعه صنعت گل و گیاهان زینتی ایران، شهریور ۱۳۸۴، ستاد برگزاری پنجمین جشنواره و نمایشگاه بین المللی گل و گیاه محلات
۳. رز، مهر ۱۳۸۲، مرکز ملی تحقیقات گل و گیاهان زینتی محلات